

Jaarrekening 2022

Hoogheemraadschap

De Stichtse Rijnlanden

Vastgesteld in de openbare vergadering van het algemeen bestuur op 5 juli 2023

DM1935866 VERSIE 5

Adres

Poldermolen 2
Postbus 550
3990 GJ Houten

Telefoon

(030) 634 57 00

Fax

(030) 634 59 99

E-mail

post@hdsr.nl

Internet

www.hdsr.nl

Inhoudsopgave

Inleiding en leeswijzer	3
1. Samenvatting jaarrekening 2022	4
1.1 Exploitatie	4
1.2 Voorstel tot bestemming van het resultaat	6
2. Balans per 31 december 2022	7
2.1 Balans per 31 december 2022	7
2.2 Toelichting jaarrekening 2022	8
2.2.1 Grondslagen van waardering en resultaatbepaling	8
2.2.2 Toelichting balans per 31 december 2022	11
2.3 Niet uit de balans blijvende rechten en verplichtingen	22
3. Rekening naar programma's	26
3.1 Exploitatierekening naar programma's	26
4. Rekening naar kostendragers	27
4.1 Exploitatierekening naar kostendragers	27
4.2. Toelichting kostendragers	28
4.2.1. Toelichting kostendrager Watersysteemheffing	28
4.2.2. Toelichting kostendrager Zuiveringsheffing	30
5. Rekening naar kosten- en opbrengstsoort	31
5.1 Exploitatierekening naar kosten- en opbrengstsoort	31
5.2 Toelichting rekening naar kosten- en opbrengstsoort	31
6. Specificaties	37
6.1 Specificatie onderhanden werk en restant krediet per 31-12-2022	38
6.2 Staat van vaste schulden	39
7. Controleverklaring	40
8. Besluit	45

Inleiding en leeswijzer

Inleiding

Conform artikel 103 van de Waterschapswet en artikel 11 van de Verordening beleids- en verantwoordingsfunctie bieden wij u hierbij de jaarrekening 2022 van Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden ter vaststelling aan.

De jaarrekening is een financieel verantwoordingsdocument en wordt ter vaststelling aangeboden aan het algemeen bestuur. Door de vaststelling van de jaarrekening verleent het algemeen bestuur aan het college décharge ten aanzien van het financieel beheer. In het bestuursverslag, dat separaat wordt aangeboden, wordt nader ingegaan op het financiële beleid en de programmaverantwoording.

Aan de hand van de begroting en begrotingswijzigingen (BW) worden de kaders door het algemeen bestuur vastgesteld en via de jaarrekening wordt gecontroleerd of de uitvoering binnen deze kaders heeft plaatsgevonden.

De accountant geeft een getrouwheidsoordeel en een oordeel over de financiële rechtmatigheid van de totstandkoming van de baten, lasten en balansmutaties van de jaarrekening. Naar aanleiding van de controle door de accountant is een goedkeurende controleverklaring voor zowel de getrouwheid als de rechtmatigheid verstrekt.

In de vergadering van het algemeen bestuur op 5 juli 2023 wordt de jaarrekening behandeld en vastgesteld.

Leeswijzer

Door het algemeen bestuur zijn in de vergaderingen van 6 juli 2022 en 16 november 2022 begrotingswijzigingen voor het verslagjaar 2022 in de exploitatie vastgesteld.

In de jaarrekening worden positieve resultaten als voordeel (V) en negatieve resultaten als nadeel (N) vermeld. De samenvatting en het voorstel tot bestemming van het saldo zijn in hoofdstuk 1 opgenomen. In hoofdstuk 2 staat de balans met de daarbij behorende toelichtingen. In hoofdstuk 3 tot en met 5 zijn de exploitatierekeningen naar programma's, kostendragers en kosten- en opbrengstsoorten weergegeven. In hoofdstuk 6 zijn specificaties van onderhanden werk inclusief kredietruimte van de lopende investeringsprojecten en de staat van vaste schulden opgenomen. In hoofdstuk 7 is de controleverklaring toegevoegd.

Behandeling bestuur

Het college van dijkgraaf en hoogheemraden stemt in met de concept jaarrekening 2022 en legt deze voor aan het algemeen bestuur. Het algemeen bestuur is het bevoegd orgaan voor het vaststellen van de jaarrekening op grond van artikel 104, lid 1 van de Waterschapswet. Op grond van artikel 105 van de Waterschapswet nemen de leden van het dagelijks bestuur niet deel aan stemmingen over besluiten als bedoeld in het eerste, tweede en vierde lid van artikel 104.

Publicatie

De definitieve jaarstukken worden via bekendmakingen openbaar gemaakt.

Op het moment dat de jaarstukken 2022 door het college aan het algemeen bestuur worden voorgelegd zijn de documenten voor iedereen beschikbaar. Ook worden de jaarstukken 2022 digitaal op de website www.hdsr.nl gepubliceerd.

1. Samenvatting jaarrekening 2022

1.1 Exploitatie

Exploitatier rekening naar programma	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2022 na BW	Rekening 2022	Verschil begroting/rekening	
Waterkeringbeheer	14.243	14.331	14.909	15.350	-441	N
Calamiteitenzorg	602	516	516	492	24	V
Muskusrattenbeheer eigen gebied	2.756	2.773	2.773	2.821	-48	N
Watersysteembeheer	30.843	32.242	31.410	29.220	2.190	V
Beperking gevolgen klimaatverandering	3.190	5.217	5.217	4.182	1.035	V
Gezond water	5.227	5.583	5.583	4.952	631	V
Zuiveringsbeheer	46.520	49.749	50.904	49.873	1031	V
Lastendruk	3.601	4.065	3.615	3.636	-21	N
Bestuur en organisatie	26.876	33.339	33.121	31.802	1.319	V
Netto lasten	133.858	147.815	148.048	142.328	5.720	V
Exploitatier rekening naar kostendragers						
Watersysteemheffing	71.996	79.675	79.060	75.030	4.030	V
Zuiveringsheffing	61.862	68.140	68.988	67.298	1.690	V
Netto lasten	133.858	147.815	148.048	142.328	5.720	V

Exploitatier rekening naar kostensoort	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2022 na BW	Rekening 2022	Verschil begroting/rekening	
Rente	8.458	7.525	7.525	7.421	104	V
Afschrijvingen	29.145	29.275	28.806	28.808	-2	N
Personeelslasten	55.387	62.673	64.267	64.801	-534	N
Overige lasten	74.734	81.531	82.833	76.650	6.183	V
Totaal lasten	167.724	181.004	183.431	177.680	5.751	V
Overige opbrengsten	20.366	16.867	18.208	20.321	2.113	V
Interne verrekeningen	13.500	16.322	17.175	15.031	-2.144	N
Totaal overige baten	33.866	33.189	35.383	35.352	-31	N
Netto lasten (totaal te dekken)	133.858	147.815	148.048	142.328	5.720	V
Netto belastingopbrengsten	134.000	137.983	138.583	139.365	782	V
Resultaat voor mutaties reserves	142	-9.832	-9.465	-2.963	6.502	V

Netto belastingopbrengst per categorie	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2022 na BW	Rekening 2022	Verschil begroting/rekening	
Watersysteemheffing ingezetenen	29.024	30.582	30.582	30.509	-73	N
Watersysteemheffing gebouwd	35.621	37.410	37.910	37.998	88	V
Watersysteemheffing ongebouwd	5.909	6.012	6.112	6.169	57	V
Watersysteemheffing natuur	78	74	74	77	3	V
Verontreinigingsheffing	60	211	211	201	-10	N
Zuiveringsheffing	63.308	63.694	63.694	64.411	717	V
Netto belastingopbrengsten	134.000	137.983	138.583	139.365	782	V

Bedragen zijn in duizenden euro's, V = voordeel, N = nadeel

De bedragen in kolom "Verschil begroting/rekening" worden toegelicht in het bestuursverslag 2022, bijlage 1.

Resultaat

In 2022 is een positief exploitatieresultaat van € 3,735 miljoen gerealiseerd na mutaties bestemmingsreserves. De mutaties reserves zijn al bestemd op basis van de begroting 2022 en eerder vastgestelde besluiten. Op hoofdlijnen is het resultaat als volgt opgebouwd:

Exploitatierekening per kostensoort	Rekening 2021	Begroting 2022	Begroting 2022 na BW	Rekening 2022	Vershil begroting/rekening	
Totale lasten	167.724	181.004	183.431	177.680	5.751	V
Totale baten (incl. geactiveerde lasten)	33.866	33.189	35.383	35.352	-31	N
Netto lasten (totaal te dekken)	133.858	147.815	148.048	142.328	5.720	V
Netto belastingopbrengsten	134.000	137.983	138.583	139.365	782	V
Resultaat voor mutaties reserves	142	-9.832	-9.465	-2.963	6.502	V
Mutaties bestemmingsreserves	6.198	9.785	10.205	6.698	-3.507	N
Nog te bestemmen resultaat	6.340	-47	740	3.735	2.995	V

Bedragen zijn in duizenden euro's

Toelichting op hoofdlijnen

Het positieve exploitatieresultaat voor nog te bestemmen resultaat over 2022 is € 2,995 miljoen meer positief dan begroot. In paragraaf 5.2 Toelichting rekening naar kosten- en opbrengstsoort worden de verschillen tussen de begroting en de realisatie uitgebreid toegelicht. Hieronder volgen de belangrijkste verschillen tussen de begroting na begrotingswijzigingen en de realisatie in het jaar 2022.

Voordelen (V)	
Lasten	
• Lagere kapitaallasten	102
• Lagere overige lasten	6.196
Baten	
• Hogere opbrengsten waterschapsbelastingen	782
• Hogere opbrengst personeelsbaten (inclusief voorziening pensioen)	1.060
• Hogere opbrengst financiële baten	45
• Hogere opbrengst overige baten	1.008
Totaal	9.193

Nadelen (N)	
Lasten	
• Hogere personeelslasten	534
• Lagere onttrekking bestemmingsreserves	3.507
• Toevoeging voorziening	13
Baten	
• Lagere opbrengst geactiveerde lasten	2.144
Totaal	6.198

Vershil begroting na BW en rekening	2.995
--	--------------

Bedragen zijn in duizenden euro's

1.2 Voorstel tot bestemming van het resultaat

Voorgesteld wordt het nog te bestemmen positief exploitatieresultaat van € 3,735 miljoen de volgende bestemming te geven:

Nog te bestemmen exploitatieresultaat 2022	Voorstel verdeling resultaat 2022	
Algemene reserves (toevoeging)		2.163
Bestemmingsreserve tariefseglisatie Watersysteemheffing (toevoeging)		767
Bestemmingsreserve tariefseglisatie Zuiveringsheffing (toevoeging)		755
Overige bestemmingsreserve Wet open overheid (WOO) (toevoeging)		50
Mutatie reserves bestemming resultaat (toevoeging)		3.735

Bedragen zijn in duizenden euro's

De verdeling van watersysteemheffing per belastingcategorie is conform het besluit vierde wijziging kostentoeedelingsverordening 2009 Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden, dat is vastgesteld door het algemeen bestuur op 9 oktober 2019.

Reservepositie

Voor een toelichting op de reservepositie, mutaties reserves en resultaatbestemming verwijzen wij u naar pagina 15 t/m 18 van de jaarrekening.

Reserve positie	Saldo na resultaat 2021	Mutaties na BW 2022	Mutaties reserves weerstand 2022	Saldo na mutaties 2022	Voorstel bestemming resultaat 2022	Saldo na bestemming resultaat 2022
Watersysteemheffing	5.209		-852	4.357	1.367	5.724
Zuiveringsheffing	7.145		-852	6.293	796	7.089
Totaal algemene reserves	12.354		-1.704	10.650	2.163	12.813
Watersysteemheffing ingezetenen	3.107		349	3.456	179	3.635
Watersysteemheffing gebouwd	9.697		442	10.139	-332	9.807
Watersysteemheffing ongebouwd	-2.096		60	-2.036	917	-1.119
Watersysteemheffing natuur	24		1	25	3	28
Zuiveringsheffing	15.812		852	16.664	755	17.419
Totaal reserves tariefseglisatie	26.544		1.704	28.248	1.522	29.770
Gekanaliseerde Hollandsche IJssel	40.930	-1.447		39.483		39.483
RWZI – Utrecht	23.607	-284		23.323		23.323
Waterbeheer 900 jaar	346	-346		0		0
Transitie	3.101	-356		2.745		2.745
ICT	123	0		123		123
Omgevingswet	397	0		397		397
Groen/Blauwe diensten	333	25		358		358
HWBP projecten	455	0		455		455
Inzet KWA (verdieping)	2.861	57		2.918		2.918
Restauratie Woerdersluis	1.000	0		1.000		1.000
Sloop RWZI Utrecht	17.967	-3.962		14.005		14.005
Veiligheidsstoets	490	-315		175		175
Asset Management	520	-70		450		450
Innovatiefonds	1.000	0		1.000		1.000
Wet open overheid (WOO)	0	0		0	50	50
Totaal overige bestemmingsreserves	93.130	-6.698	0	86.432	50	86.482
Totaal	132.028	-6.698	0	125.330	3.735	129.065

Bedragen zijn in duizenden euro's

2. Balans per 31 december 2022

2.1 Balans per 31 december 2022

Activa	Ref.	31-12-2022	31-12-2021
Vaste Activa			
Materiële vaste activa	A	435.651	433.259
Financiële vaste activa	B	2.652	2.867
Immateriële vaste activa	C	4.829	5.366
		443.132	441.492
Vlottende Activa			
Liquide middelen	D	0	33.500
Kortlopende vorderingen	E	10.844	6.998
Overlopende activa	F	9.741	1.089
		20.585	41.587
Totaal		463.717	483.079

Bedragen zijn in duizenden euro's

Passiva	Ref.	31-12-2022	31-12-2021
Vaste Passiva			
Algemene reserves		10.650	11.320
Bestemmingsreserve tariefsegalisatie		28.248	23.738
Overige bestemmingsreserves		86.432	90.630
Nog te bestemmen resultaat		3.735	6.340
Eigen Vermogen	G	129.065	132.028
Voorzieningen	H	8.675	8.928
Vaste schulden	I	277.077	287.231
		285.752	296.159
		414.818	428.187
Vlottende Passiva	J		
Netto-vlottende schulden		29.793	21.961
Overlopende passiva		19.107	32.931
		48.900	54.892
Totaal		463.717	483.079

Bedragen zijn in duizenden euro's

2.2 Toelichting jaarrekening 2022

2.2.1 Grondslagen van waardering en resultaatbepaling

Algemeen

De jaarrekening is gebaseerd op de Regeling Beleidsvoorbereiding en Verantwoording waterschappen. De grondslagen van waardering en resultaatbepaling zijn ongewijzigd ten opzichte van voorgaand jaar.

Grondslagen waardering balans

Immateriële vaste activa

Bijdrage in activa van derden door het Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden zijn opgenomen onder de immateriële vaste activa en worden afgeschreven in 10 jaar.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de aanschafwaarde verminderd met eventuele ontvangen investeringsbijdragen en cumulatieve afschrijvingen.

Daarnaast worden de materiële vaste activa, voor zover deze zich nog in het stadium van "Onderhanden werk" bevinden, vermeerderd met de eigen personeelslasten en bouwrente.

Afschrijvingsbeleid

In de "Verordening beleids- en verantwoordingsfunctie HDSR" zijn de kaders voor het afschrijvingsbeleid door het algemeen bestuur vastgesteld. Vervolgens heeft het college het uit te voeren beleid nader uitgewerkt in de Regeling financieel beheer.

1. Het beleid ten aanzien van waardering en afschrijving van activa omvat in ieder geval:
  - a. investeringen met een verkrijgingsprijs of vervaardigingsprijs lager dan € 25.000, - worden niet geactiveerd;
  - b. de wijze waarop het waterschap omgaat met de verplichtingen uit het Waterschapsbesluit dat de bijdragen van eigen personeel, de rente over het tijdvak dat aan de vervaardiging van het actief kan worden toegerekend en de mogelijkheid dat een redelijk deel van de kosten van ondersteunende diensten van het waterschap in de vervaardigingsprijs van vaste activa worden opgenomen;
  - c. de afbakening tussen investering en onderhoud;
  - d. de afschrijvingsmethode;
  - e. overstappen naar één moment van activeren in het jaar op 31-12 van het betreffende jaar van gereed melding;
  - f. toevoegen van activa categorieën met bijbehorende afschrijvingstermijnen.
2. Bijdragen in activa in eigendom van derden worden afgeschreven gedurende het aantal jaren dat de betreffende activa naar verwachting door derden zal worden geëxploiteerd en voor zover de betreffende uitgaven op grond van artikel 4.64 van het Waterschapsbesluit worden geactiveerd.

3. Materiële vaste activa worden lineair afgeschreven in:

Activasoort	afschrijvingstermijn in jaren
Gronden en terreinen	
Grond	0
Vervoermiddelen	
Vervoersmiddelen, machines, apparaten en werktuigen	5
Veeg- en maaiboten	10
Overige bedrijfsmiddelen	
Hardware en eventueel gekoppelde software	3
Overige bedrijfsmiddelen	5
Bedrijfsgebouwen	
Kantoren, magazijnen en loodsen	40
Kantoorpand Poldermolen 3 verbouwing	8
Modernisering kantoor	15
Woonruimten	
Dienstwoningen	40
Waterkeringen	
Dijk en dijkverzwaring	40
Kades, beschoeiing en oevervoorzieningen	10
Waterkering - hoogte en beschoeiing	10
Waterkering - stabiliteit en ruimtegebruik	30
Damwanden - hout/ kunststof	30
Damwanden – Staal	50
Watergangen, kunstwerken en gemalen waterkwantiteitsbeheer	
Ruilverkaveling en landinrichting	25
Watergangen en duikers	25
Gemalen en rioolgemalen (bouwkundig)	25
Gemalen en rioolgemalen (Werktuigbouwkundig)	20
Gemalen en rioolgemalen (elektrotechnisch)	15
Stuwen (bouwkundig)	25
Stuwen (Werktuigbouwkundig)	20
Stuwen (elektrotechnisch)	15
Paden en bruggen	15
Vispassages/inlaatconstructies	25
Peilaanpassingen	25
Zuiveringstechnische werken	
RWZI - (civiel/ beton)	50
RWZI - (rioolgemaal werktuigbouwkundig)	20
RWZI (bouwkundig)	30
RWZI (elektrotechnisch)	15
Eenmalig Energiefabriek Nieuwegein (Prototype Nereda)	8
Proces automatisering en besturing	10
Persleiding	40
Paden en bruggen	
Paden en bruggen (voorheen wegen)	15

4. Investerings worden veelal verzameld op één project en vervolgens per activasoort geactiveerd.

5. Bovenstaande termijnen zijn richtinggevend, versnelde afschrijving wordt toegepast als de gebruiksduur tegenvalt.

Financiële vaste activa

De deelnemingen en aandelen van de Nederlandse Waterschapsbank zijn conform de comptabiliteitsvoorschriften gewaardeerd op basis van de historische aanschafwaarde. De aandelen van de Nederlandse Waterschapsbank kunnen niet vrijelijk verhandeld worden.

De afkoopsom landinrichtingsrente Lopikerwaard is opgenomen tegen de verkrijgingsprijs vermindert met de cumulatieve afschrijvingen.

Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen en overlopende activa worden opgenomen tegen de nominale waarde. De post “dubieuze debiteuren” is als waarde correctie op de debiteuren onder de kortlopende vorderingen opgenomen.

Liquide middelen

De liquide middelen zijn tegen de nominale waarde gewaardeerd.

Algemene reserve

De algemene reserve van het waterschap fungeert als een algemeen weerstandsvermogen en heeft geen specifieke bestemming. De algemene reserve dient om eventuele toekomstige tegenvallers van algemene aard te kunnen opvangen en om een eventueel negatief begrotingsresultaat op te vangen.

Bestemmingsreserves

De bestemmingsreserve egaliseringsreserve kan worden ingezet voor tariefsegalisatie per belastingcategorie. Als er van tariefsegalisatie gebruik wordt gemaakt, dan wordt er alleen onttrokken aan de reserve van de specifieke belastingcategorie. De overige bestemmingsreserves zijn vastgesteld door het algemeen bestuur ter realisering van een bepaald doel.

Voorzieningen

De voorzieningen zijn opgenomen tegen de nominale waarde en zijn nagenoeg allemaal als langlopend aan te merken, tenzij anders wordt vermeld.

Vaste schulden

De vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde verminderd met de gerealiseerde aflossingen. De vaste schulden hebben een looptijd van 1 jaar of langer.

Vlottende passiva

De kortlopende schulden en overlopende passiva zijn opgenomen tegen de nominale waarde.

Grondslagen resultaatbepaling

Resultaatbepaling

- jaarrekening is opgesteld volgens het stelsel van baten en lasten;
- baten zijn opgenomen voor zover ze zijn gerealiseerd;
- lasten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben;
- verliezen worden als last genomen op het moment dat ze voorzienbaar zijn;
- belastingopbrengsten worden opgenomen onder aftrek van dotaties aan dubieuze debiteuren in verband met oninbaarheid.

2.2.2 Toelichting balans per 31 december 2022

A. Materiële vaste activa

Staat van materiële vaste activa	Mutaties 2022					Saldo 31-12-2022
	Saldo 31-12-2021	(Des)investeringen *	Ontvangen doorbel. aan derden/subsidie	Overboeking onderhanden werk	Afschrijvingen	
Materiële vaste activa gereed						
Gronden	17.935			942		18.877
Vervoermiddelen	329			56	-87	298
Overige bedrijfsmiddelen	1.762			374	-846	1.289
Bedrijfsgebouwen	14.000			11	-736	13.275
Woonruimten	39				-4	35
Waterkeringen	43.886			3.177	-3.072	43.991
Watergangen, kunstwerken en gemalen waterkwantiteitsbeheer	95.332			10.991	-7.229	99.094
Zuiveringstechnische werken	233.277	-120		7.633	-15.912	224.878
Wegen	449				-50	399
Totaal werken in exploitatie	407.009	-120	0	23.184	-27.936	402.136
Onderhanden werk						
Gronden	0	1.267	-325	-942		0
Vervoermiddelen	0	56		-56		0
Overige bedrijfsmiddelen	446	577		-374		649
Bedrijfsgebouwen	0	107				107
Woonruimten	0					0
Waterkeringen	10.417	41.606	-33.930	-2.095		15.998
Watergangen, kunstwerken en gemalen waterkwantiteitsbeheer	10.365	16.736	-6.588	-12.073		8.440
Zuiveringstechnische werken	5.022	10.943		-7.644		8.321
Wegen	0					0
Totaal onderhanden werk	26.250	71.292	-40.843	-23.184	0	33.515
Totaal materiële vaste activa	433.259	71.172	-40.843	0	-27.936	435.651

Bedragen zijn in duizenden euro's

* Investerings zonder project worden direct geactiveerd. Investerings, die via projecten lopen, worden via onderhanden werk overgeboekt. In het bestuursverslag staat een uitgebreide toelichting op de diverse investeringen, onderhanden werk en kredieten.

Watergangen, kunstwerken en gemalen waterkwantiteitbeheer

In 2021 is een "wijzigingsovereenkomst beheersituatie oeverconstructies" afgesloten met de gemeente Utrecht. Alle oeverconstructies in de stad Utrecht, die in beheer zijn bij het waterschap, gaan over naar de gemeente Utrecht.

Onderhanden werk

In paragraaf 6.1 staat een specificatie onderhanden werk en restant kredietruimte per 31-12-2022.

Omschrijving project	Activeringen in 2022
Verbeteren kades Kromme Mijdrecht en Kollensloot	2.026
Oevers Nieuwegein Doorslag Herenstraat	1.082
Stuw Kortrijk & Ottenspoorbroek	709
Verbeteren Oevers Caspergouw	1.148
Natuurvriendelijke Oevers Kockegense Achterwetering	670
C&W Waaiersluis	1.888
Loskoppelen Driebergse Meer	774
RWZI Nieuwegein groot onderhoud biogasinstallatie	1.466
Bouw ozoninstallatie RWZI Houten	3.982
Totaal activeringen groter dan € 500.000 per project	13.745
Overige activeringen kleiner dan € 500.000 per project	9.439
Totaal	23.184

Bedragen zijn in duizenden euro's

B. Financiële vaste activa

	Saldo 31-12-2021	Mutaties 2022	Saldo 31-12-2022
Overige uitzettingen > 1 jaar:			
Aandelen Nederlandse Waterschapsbank	31		31
Aandelen AquaMinerals	45		45
Afkoop landinrichtingsrente Lopikerwaard	2.791	-215	2.576
Totaal	2.867	7.422	2.652

Bedragen zijn in duizenden euro's

Aandelen

Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden beschikt over 0,49% van het aandelenkapitaal van de Nederlandse Waterschapsbank voor een bedrag van € 31.084.

In december 2020 is besloten dat Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden, in het kader van de ambitie om grondstoffen uit afvalwater te winnen en te vermarkten, als aandeelhouder deel gaat nemen in AquaMinerals B.V. In 2021 zijn 479 aandelen a € 94,25 aangekocht voor een totaalbedrag van € 45.146.

Afkoop en herfinanciering landinrichtingsrente Lopikerwaard

Conform het besluit van het algemeen bestuur van 23 april 2014 heeft de afkoop en herfinanciering van de landinrichtingsrente plaatsgevonden. Vanaf 2015 wordt in 20 jaar jaarlijks een bedrag voor afschrijving in mindering worden gebracht.

Vlottende activa

Onder de vlottende activa worden de liquide middelen, de kortlopende vorderingen en de overlopende activa afzonderlijk opgenomen.

C. Immateriële vaste activa

In 2021 is een "wijzigingsovereenkomst beheersituatie oeverconstructies" afgesloten met de gemeente Utrecht. De beheersituatie van de oeverconstructies in de stad Utrecht is vereenvoudigd. Alle oeverconstructies in de stad Utrecht, die in beheer zijn bij het waterschap, gaan over naar de gemeente Utrecht. Het algemeen bestuur heeft expliciet met deze wijziging ingestemd in de begroting 2022 behandeld op 24 november 2021.

De oevers zijn opgenomen onder de immateriële vaste activa en worden afgeschreven in 10 jaar.

	Saldo	Mutaties 2022		Saldo
	31-12-2021	Toename	Afname	31-12-2022
Immateriële vaste activa	5.366	0	537	4.829
Totaal	5.366	0	537	4.829

D. Liquide middelen

	Saldo	Mutaties	Saldo
	31-12-2021	2022	31-12-2022
Liquide middelen			
Positieve RC verhouding Rijk	33.500	-33.500	0
Totaal	33.500	-33.500	0

Als gevolg van schatkistbankieren staat er per 31-12-2022 een negatief saldo van € 1,492 miljoen op de rekening courant verhouding met het Rijk. Voor extra informatie over schatkistbankieren wordt verwezen naar paragraaf 2.3. Per 31-12-2022 is het banksaldo bij de Nederlandse Waterschapsbank negatief, zie onderdeel vlottende passiva.

E. Kortlopende vorderingen

Debiteuren		Saldo		Saldo
		31-12-2022		31-12-2021
Debiteuren belastingen	5.546		4.922	
Dubieuze debiteuren belastingen	-1.985		-953	
Nog op te leggen kohieren	6.236		1.577	
		9.797		5.546
Debiteuren overig	1.039		1.447	
Dubieuze debiteuren overig	-1		-3	
		1.038		1.444
Waarborgsommen		9		8
Totaal		10.844		6.998

Bedragen zijn in duizenden euro's

Debiteuren belastingen

De belastingheffing en invordering is aan Belasting Samenwerking gemeenten en hoogheemraadschap Utrecht (BghU) uitbesteed. De vorderingen op de debiteuren belastingen zijn met inachtneming van de betaaltermijn direct opeisbaar.

Dubieuze debiteuren belastingen

De post dubieuze debiteuren belastingen heeft tot doel het risico van het niet invorderen van belastingdebiteuren af te dekken (risicodekking). Via deze balanspost worden de belastingdebiteuren op basis van de nog te ontvangen bedragen verminderd met posten, die naar verwachting door het waterschap niet geïnd kunnen worden als gevolg van vermindering, kwijtschelding en oninbaarheid. Voor eventuele dubieuze debiteuren is een bedrag van € 1,985 miljoen in mindering op de debiteuren belastingen gebracht.

Nog op te leggen kohieren

BghU heeft een inschatting van € 6,236 miljoen gemaakt van de nog te verwachten belastingopbrengsten over 2021 en 2022. De aanslagen worden in 2023 opgelegd en hebben voornamelijk betrekking op zuiveringsheffing bedrijven, die een aanslag ontvangen op basis van aangifte na afloop van het belastingjaar.

Debiteuren overig

Onder de post debiteuren overig in de tabel debiteuren zijn alle overige vorderingen van Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden geboekt. Hieronder volgt een overzicht van de openstaande vorderingen:

Debiteuren overig	Saldo 31-12-2022	Saldo 31-12-2021
Unie van Waterschappen (Covid bemonstering)	386	0
Hoogheemraadschap van Rijnland (bijdrage KWA en Aanvoerder)	305	0
Haskoning DHV (gebruik, beheer en onderhoud PNU)	215	0
Overige debiteuren	133	114
Gekapitaliseerde opbrengsten mbt overdracht watergangen GHJ	0	556
Bijdragen uitvoeren vaarwegbeheer	0	501
Bijdragen MRB 2021	0	276
Totaal	1.039	1.447

Bedragen zijn in duizenden euro's

Dubieuze debiteuren overig

	Saldo 31-12-2021	Mutaties 2022		Saldo 31-12-2022
		Toename	Afname	
Dubieuze debiteuren overig	-3	0	2	-1
Totaal	-3	0	2	-1

Bedragen zijn in duizenden euro's

In 2022 is een vordering voor een totaalbedrag van € 1.388 alsnog betaald. Dit betreft betaalde facturen met betrekking tot visrecht.

Waarborgsommen

De post waarborgsommen is opgebouwd uit betaalde waarborgsommen voor een bedrag van € 9.073

F. Overlopende activa

	Saldo 31-12-2022	Saldo 31-12-2021
Nog te ontvangen bedragen	1.501	387
Vooruitbetaalde bedragen	8.240	702
Totaal	9.741	1.089

Bedragen zijn in duizenden euro's

Nog te ontvangen bedragen

In 2022 is een bedrag van € 1.501 miljoen met betrekking tot nog te ontvangen bedragen voor 2022 verwerkt. Dit bedrag is opgebouwd uit:

Nog te ontvangen bedragen	Saldo 31-12-2022	Saldo 31-12-2021
ASR opgebouwde kapitaalwaarde pensioen	740	0
Subsidies 2022 projecten	569	0
Diverse samenwerkingsverbanden, projecten en overig	192	51
Bijdrage Prov. Utrecht regionaal partnerschap Water en Bodem	0	100
Vergoeding Covid bemonstering	0	236
Totaal	1.501	387

Bedragen zijn in duizenden euro's

Vooruitbetaalde bedragen

In 2022 is een bedrag van € 8,240 miljoen met betrekking tot vooruitbetaalde bedragen voor 2023 verwerkt. Dit bedrag is opgebouwd uit:

Vooruitbetaalde bedragen	Saldo 31-12-2022	Saldo 31-12-2021
Kosten aankoop aandelen SNB	7.637	0
Kosten software	344	481
Overige vooruitbetaalde bedragen	131	111
Leasekosten wagenpark	128	110
Totaal	8.240	702

Bedragen zijn in duizenden euro's

In de vergadering van het algemeen bestuur op 21 december 2022 is besloten in te stemmen met het aandeelhouderschap per 1-1-2023 van Slibverwerking Noord-Brabant (SNB). Daartoe is HDSR in 2022 tot koop overgegaan van 14% van de geplaatste aandelen in het kapitaal van N.V. Slibverwerking Noord-Brabant voor een bedrag van € 7,637 miljoen.

G. Eigen vermogen en reservepositie

Conform de Beleidsnota "Weerstandsvermogen, risicomanagement, reserves en voorzieningen 2017-2023" wordt bij het bestemmen van het resultaat een weerstandsratio gehanteerd en het weerstandsvermogen binnen de bandbreedte op niveau gebracht. Eind 2022 is de weerstandsratio 1,93 en valt binnen de vastgestelde bandbreedte van 1,4 – 2,0 (AB besluit 8 november 2017). Dit betekent dat de beschikbare weerstandscapaciteit met € 1,704 miljoen kan worden verlaagd door een onttrekking aan de algemene reserves en een toevoeging aan de egaliseringsreserves. Het saldo van de algemene reserves omvat een bedrag van € 12,813 miljoen per 31-12-2022. Voor meer informatie zie paragraaf 4 Weerstandsvermogen van het bestuursverslag 2022.

Eigen vermogen	Saldo na verdeling resultaat 2021	Mutaties 2022	Mutaties reserves weerstand 2022	Saldo na mutaties 2022	Voorstel bestemming resultaat 2022	Saldo na verdeling resultaat 2022
Algemene reserves	12.354	0	-1.704	10.650	2.163	12.813
Reserves tariefegaliserings	26.544	0	1.704	28.248	1.522	29.770
Overige bestemmingsreserves	93.130	-6.698	0	86.432	50	86.482
Totaal	132.028	-6.698	0	125.330	3.735	129.065

Bedragen zijn in duizenden euro's

Algemene reserves (weerstandsvermogen)	Saldo na verdeling resultaat 2021	Mutaties reserves weerstand 2022	Saldo na mutaties 2022	Voorstel bestemming resultaat 2022	Saldo na verdeling resultaat 2022
Watersysteemheffing	5.209	-852	4.357	1.367	5.724
Zuiveringsheffing	7.145	-852	6.293	796	7.089
Totaal	12.354	-1.704	10.650	2.163	12.813

Bedragen zijn in duizenden euro's

Bestemmingsreserves tariefseglisatie inclusief belastingcategorie	Saldo na verdeling resultaat 2021	Mutaties reserves weerstand 2022	Saldo na mutaties 2022	Voorstel bestemming resultaat 2022	Saldo na verdeling resultaat 2022	Reserve Positie
WSH ingezetenen	3.107	349	3.456	179	3.635	11%
WSH gebouwd	9.697	442	10.139	-332	9.807	26%
WSH ongebouwd	-2.096	60	-2.036	917	-1.119	-18%
WSH natuur	24	1	25	3	28	37%
Totaal Watersysteemheffing	10.732	852	11.584	767	12.351	16%
Totaal Zuiveringsheffing	15.812	852	16.664	755	17.419	27%
Totaal	26.544	1.704	28.248	1.522	29.770	22%

Bedragen zijn in duizenden euro's

Overige bestemmingsreserves	Saldo na verdeling resultaat 2021	Mutaties 2022	Saldo na mutaties 2022	Voorstel bestemming resultaat 2022	Saldo na verdeling resultaat 2022
GHIJ (Gekan Hollandsche IJssel)	40.930	-1.447	39.483		39.483
RWZI -Utrecht	23.607	-284	23.323		23.323
Waterbeheer 900 jaar	346	-346	0		0
Transitie	3.101	-356	2.745		2.745
ICT	123	0	123		123
Omgevingswet	397	0	397		397
Groen/Blauwe diensten	333	25	358		358
HWBP projecten	455	0	455		455
Inzet KWA verdieping	2.861	57	2.918		2.918
Restauratie Woordersluis	1.000	0	1.000		1.000
Sloop RWZI Utrecht	17.967	-3.962	14.005		14.005
Veiligheidstoets	490	-315	175		175
Asset management	520	-70	450		450
Innovatiefonds	1.000	0	1.000		1.000
Wet open overheid (Woo)	0	0	0	50	50
Totaal	93.130	-6.698	86.432	50	86.482

Bedragen zijn in duizenden euro's

Mutaties 2022 en mutaties reserves 2022

In de kolom mutaties 2022 na begrotingswijziging (BW) zijn de mutaties opgenomen conform de vastgestelde begroting 2022 en de vastgestelde begrotingswijzigingen 2022. Daarnaast zijn in een aparte kolom de mutaties in de reserves verwerkt vanuit de berekening van het benodigde weerstandsvermogen. Hieronder volgt een toelichting op de bestemmingsreserves.

Bestemmingsreserve Gekanaliseerde Hollandsche IJssel (GHJ)

De bestemmingsreserve GHJ is ingesteld ten behoeve van de dekking van toekomstige exploitatie uitgaven en kapitaallasten uit investeringen.

In 2022 is de berekende rente GHJ met een bedrag van € 613.942 aan de bestemmingsreserve toegevoegd. Daarnaast is een bedrag van € 2.060.899 met betrekking tot GHJ aan kosten gerealiseerd. De bestemmingsreserve gekanaliseerde Hollandse IJssel daalt hierdoor per saldo met € 1,447 miljoen.

Bestemmingsreserve RWZI - Utrecht

Conform de begroting 2022 is een bedrag van € 5,735 miljoen aan de bestemmingsreserve toegevoegd. Op basis van gerealiseerde exploitatie kosten is in 2022 een bedrag van € 6,019 miljoen onttrokken aan de bestemmingsreserve. De bestemmingsreserve RWZI – Utrecht neemt hierdoor per saldo af met € 283.610.

Bestemmingsreserve Waterbeheer 900 jaar

Vanaf 2015 wordt conform de vastgestelde “Evaluatie beleid Cultuurhistorie” een bedrag gereserveerd om in het jaar 2022 de viering van “900 jaar waterbeheer” te organiseren. Jaarlijks wordt een bedrag van € 50.000 aan de bestemmingsreserve toegevoegd. In 2022 heeft de viering van “900 jaar waterbeheer” plaatsgevonden. De bestemmingsreserve Waterbeheer 900 jaar is eindejaar op € 0, gesteld.

Bestemmingsreserve Transitie

In de organisatie zijn verschillende projecten met betrekking tot talentontwikkeling en procesverbeteringen gestart. Het transitiebudget is ingesteld om de ontwikkelingen, personele bewegingen en opleidingen te faciliteren. In totaal is er een bedrag van € 869.000 voor kosten Transitie in de begroting 2022 opgenomen. In 2022 wordt een bedrag van € 355.903 onttrokken aan de bestemmingsreserve transitie. Onttrekking is lager dan begroot doordat enkele projecten vertraging hebben opgelopen danwel doorgeschoven zijn naar 2023. Uit het te bestemmen resultaat van 2021 is een bedrag van €1,500 miljoen toegevoegd aan deze bestemmingsreserve. In 2022 zijn extra middelen ingezet om het mogelijk te maken om op de huidige krappe arbeidsmarkt talent binnen te halen. Deze inspanningen zijn ook opgenomen in de VJN 2022 en zijn ook in de begroting van 2023 als ontwikkeling opgenomen. De bestemmingsreserve Transitie heeft als doel om middelen beschikbaar te kunnen stellen voor de ontwikkeling van de organisatie. Het binnen halen van talent is een onderdeel van deze ontwikkeling. Hiervoor is een recruitment team gevormd. De kosten hiervan zijn niet ten laste van de bestemmingsreserve gebracht.

Bestemmingsreserve ICT

In 2022 zijn er geen mutaties op deze bestemmingsreserve.

Bestemmingsreserve Omgevingswet

In 2016 is een nieuw intern programma gestart: de implementatie van de Omgevingswet. De Omgevingswet bundelt wetgeving en regels voor ruimte, wonen, infrastructuur, natuur en water. Om de noodzakelijke ontwikkeling volgens een plan van aanpak te kunnen bekostigen en de noodzakelijke financiële armslag te borgen is een bestemmingsreserve ingesteld. In 2022 zijn er door het uitstel van ingangtreding van de Omgevingswet tot 1-1-2024 geen mutaties op deze bestemmingsreserve.

Bestemmingsreserve Groen/Blauwe diensten

Voor cofinanciering van groen/blauwe diensten door Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden aan externe partijen (agrarische collectieven) is in 2016 een bestemmingsreserve ingesteld. De bijdragenregeling heeft een looptijd van 2016 tot 2021. In 2022 is een bedrag van €324.619 onttrokken aan de bestemmingsreserve en een bedrag van € 350.000 toegevoegd. De bestemmingsreserve groen/blauwe diensten stijgt hierdoor per saldo met € 25.380. Als gevolg van het uitstel van de start van de nieuwe Gemeenschappelijk Landbouw Beleid-regeling loopt deze bijdragenregeling langer door en zal het resterend saldo in toekomstige jaren worden ingezet.

Bestemmingsreserve HWBP projecten

Na de afronding van het voorverkenningstraject “Project Overstijgende Verkenning Dijkversterking Centraal Holland” uit het HWBP is er in de jaarrekening 2017 een bestemmingsreserve van € 455.000 gevormd. De bestemmingsreserve wordt ingezet om te voorkomen dat financiële afwijkingen op deze projecten direct leiden tot stijging van de kostenontwikkeling en daaraan gekoppelde belastingtarieven. Dit door mogelijk hogere kapitaallasten te dekken vanuit de bestemmingsreserve HWBP projecten.

Bestemmingsreserve Inzet KWA verdieping

In de Nota Reserves en Voorzieningen 2017-2023 wordt de Bestemmingsreserve “Inzet KWA als gevolg van verdieping Nieuwe Waterweg en Botlek” genoemd als één van de tien bestemmingsreserves die het waterschap kent. In 2022 zijn er geen onttrekkingen ten laste van de bestemmingsreserve KWA verwerkt en is er conform afspraak een rentetoerekening van 2% voor een bedrag van € 57.222 toegevoegd.

Bestemmingsreserve Restauratie Woordersluis

Dit betreft een bestemmingsreserve, die in 2019 is ingesteld voor de werkzaamheden aan de Woordersluis. In 2022 zijn er geen mutaties op deze bestemmingsreserve.

Bestemmingsreserve Sloop RWZI Utrecht en Maarssebroek

Voor de sloop van de oude rioolwaterzuiveringen Utrecht en Maarssebroek is in het bestuursbesluit behorende bij Burap 2 2019 een bedrag van € 22,340 miljoen voor een nieuwe bestemmingsreserve vastgesteld.

In 2022 is er een bedrag van € 3,962 miljoen aan de bestemmingsreserve Sloop RWZI Utrecht onttrokken.

Bestemmingsreserve Veiligheidstoets

In het bestuursvoorstel behorende bij Burap 2 2019 is een nieuwe bestemmingsreserve Veiligheidstoets voor het uitvoeren van de veiligheidstoets regionale waterkeringen ingesteld. Op basis van het bestuursbesluit is er destijds een bedrag van € 1,054 aan de bestemmingsreserve Veiligheidstoets toegevoegd.

In 2022 is conform de begroting een bedrag van € 315.000 onttrokken aan de bestemmingsreserve.

Bestemmingsreserve Asset Management

Bij het vaststellen van de jaarrekening 2020 is besloten een nieuwe bestemmingsreserve Asset Management in te stellen. De bestemmingsreserve is nodig om goed vanuit de beginselen van Asset Management te kunnen werken. Bij Asset Management is het belangrijk om beslissingen te kunnen nemen die leiden tot kosten die buiten de kapitaallasten vallen. Hierbij valt te denken aan kosten voor verkenningen van doelmatige investeringsprojecten of inhaalafschrijvingen van doelmatige vervangingsinvesteringen. Omdat het benodigde bedrag hiervoor per jaar sterk kan variëren is gekozen voor een stabiele begroting en jaarrekening door het vormen van een bestemmingsreserve. In 2022 is een bedrag van € 70.200 onttrokken aan de bestemmingsreserve in verband met kosten voor het toetsen van de waterkeringen.

Bestemmingsreserve Innovatiefonds

In de komende jaren is behoefte aan middelen om innovatieve projecten op te starten. Vanwege hun innovatieve karakter is de onzekerheid of deze projecten ook tot investeringen zullen leiden, groter dan bij reguliere projecten. Als een project niet tot een investering leidt, worden de gemaakte onderzoekskosten ten laste van de exploitatie gebracht. Wat ongewenste fluctuaties van de kostenontwikkeling tot gevolg kan hebben over de jaren heen. Zonder een dekkingsmiddel kan dit risico ertoe leiden dat innovatieprojecten niet van de grond komen. Door een bestemmingsreserve in te stellen is een vast bedrag beschikbaar voor meerdere jaren om in te zetten ter dekking van de onderzoekskosten van innovatieve projecten die het niet tot een investering hebben gebracht. Vanuit het te verdelen resultaat 2021 is een bedrag van € 1 miljoen toegevoegd. In 2022 hebben er verder geen mutaties op de bestemmingsreserve plaatsgevonden.

Bestemmingsreserve Wet open overheid (Woo)

Vanaf 2022 is de Wet open overheid (Woo) in werking getreden als opvolger van de Wet openbaarheid van bestuur (WOB). Voor de implementatie en uitvoering van deze wetgeving is er vanuit het ministerie van BZK een structurele en incidentele bijdrage aan de waterschappen vastgesteld. Deze bijdragen zullen tijdens de periode 2022-2027 worden toegekend aan de waterschappen. De eerste incidentele bijdrage is verstrekt in 2022, de eerste structurele bijdrage zal beschikbaar worden gesteld in 2023.

De uitvoering van de Woo gaat eenmalige implementatie- en daarnaast extra structurele uitvoeringskosten voor de waterschappen met zich meebrengen. In januari 2021 heeft het vorige kabinet hiervoor financiële middelen aan de waterschappen toegezegd.

De kosten voor de uitvoering van de Woo zijn afhankelijk van het aantal verzoeken om gegevens openbaar te maken. Het aantal verzoeken is onvoorspelbaar en kunnen door de jaren heen sterk fluctueren. Om deze onvoorspelbaarheid op te vangen is een bestemmingsreserve ingesteld. Met het gebruik van een bestemmingsreserve worden de bijdragen enkel besteed aan de kosten die gemaakt worden ten behoeve van de Woo.

Nog te bestemmen resultaat

De toevoegingen en onttrekkingen aan de bestemmingsreserves, die door het algemeen bestuur zijn vastgesteld in de begroting en relevante bestuursbesluiten, zijn in de kolom mutaties 2022 verwerkt. Het resultaat van € 3,735 miljoen is opgenomen als "nog te bestemmen resultaat". Het algemeen bestuur besluit hierover bij de vaststelling van de jaarrekening.

H. Voorzieningen

Voorzieningen	Saldo 31-12-2021	Dotatie 2022	Afname 2022	Vrijval 2022	Saldo 31-12-2022
Arbeid gerelateerde verplichtingen					
Uitkeringen voormalig bestuursleden	65	0	16	0	49
Pensioenopbouw bestuurders	0	840	0	0	840
Uitkeringen voormalig personeel	154	364	269	0	249
Verkiezingen	0	50			50
Thuiswerkbudget	244	78	62	0	260
Voorziening persoonsgebonden basis budget (PBB)	1.685	760	221	0	2.224
RVU (regeling vervroegd uittreden)	59	164	38	0	185
Baggeren en saneren van waterlopen					
Toestandsafhankelijk waterysteemonderhoud	6.314	4.758	6.807	0	4.265
Overige onderhoudswerkzaamheden					
Groot onderhoud Poldermolen 2 (2019)	133	215	125	0	223
Groot onderhoud Dijkhuis Jaarsveld	274	56	0	0	330
Totaal voorzieningen	8.928	7.285	7.538	0	8.675

Bedragen zijn in duizenden euro's

Uitkeringen voormalig bestuursleden

De actuariële berekening voor de uit te betalen pensioenen ten behoeve van voormalig bestuursleden is in 2022 opgesteld. De hoogte van de voorziening is gebaseerd op de contante waarde van de toekomstige verplichtingen conform de actuariële berekening.

Pensioenopbouw bestuurders

In voorgaande jaren is het opbouwen van pensioen voor bestuurders uitbesteed aan derden. De pensioenbeheerder ASR is gestopt met zijn activiteiten. In een bestuursbesluit van 16 november 2022 heeft het algemeen bestuur besloten de kapitaalopbouw van het pensioen in eigen beheer voort te zetten. Hiervoor is in 2022 een nieuwe voorziening gevormd en een dotatie van € 840.000 toegevoegd.

Uitkeringen voormalig personeel

Deze voorziening wordt aangehouden voor nog te betalen bedragen aan voormalig personeel. De omvang van de voorziening wordt jaarlijks opnieuw berekend.

Thuiswerkbudget

In de cao zijn afspraken gemaakt over de totstandkoming van een structurele thuiswerkregeling in het coronatijdperk en in de toekomstige werksituatie. Hierbij staat goed werkgeverschap centraal met aandacht voor duurzaam, veilig en gezond werken. In de regeling wordt een thuiswerkbudget per medewerker voor 5 jaar beschikbaar gesteld. Voor elke medewerker die wekelijks over een langere periode thuis werkt is totaal een budget van € 600 beschikbaar. De medewerker kan op declaratiebasis middelen voor een arbo-en ergonomische verantwoorde thuiswerkplek aanschaffen.

Voorziening PBB (persoonsgebonden basis budget)

Het doel van het persoonsgebonden basis budget (PBB) is met plezier werken in je huidige en toekomstige functie. Medewerkers in de sector waterschappen kunnen vanaf 1 januari 2016 dit budget van € 5.000 inzetten voor opleidingen of andere activiteiten die nodig zijn voor ontwikkeling, loopbaan en vitaliteit. Dit budget is beschikbaar gesteld voor een periode van 5 jaar. Deze periode is per 1 januari 2021 verstreken, eventueel nog niet bestede bedragen zijn vervallen. Per 1 januari 2021 is een nieuw budget beschikbaar gesteld van € 6.000. Per jaar wordt een bedrag van € 1.200 per medewerker gereserveerd. In 2022 is een bedrag van € 221.000 besteed en een dotatie van € 760.000 toegevoegd aan de voorziening PBB.

Regeling vervroegd uittreden

Vanuit de overheid wordt de mogelijkheid geboden aan de huidige groep werkende zestigers met “een zwaar beroep” om eerder te stoppen met werken. Er zijn voor onze sector geen zware beroepen vastgesteld. Wel kunnen HDSR en een werknemer op individuele basis samen tot afspraken komen. Met 5 medewerkers is deze regeling aangegaan en daarom is deze voorziening ingesteld.

Toestandsafhankelijk watersysteemonderhoud

Het waterschap streeft ernaar om het watersysteem toestandsafhankelijk te onderhouden. In 2020 is er een nieuw grootonderhoudsplan (GOP) bagger voor de jaren 2020 tot en met 2023 vastgesteld. Dat houdt in dat onderhoud wordt uitgevoerd wanneer dit ook daadwerkelijk nodig is. Het GOP is de volgende stap in de overgang van cyclisch baggeren op basis van standaard herhalingscycli naar toestandsafhankelijk baggeren. Als onderbouwing van het saldo ultimo 2021 voor baggeren binnen de voorziening Toestandsafhankelijk Watersysteemonderhoud is een nieuwe meerjarenraming voor de projectuitgaven opgesteld. Om de voorziene, hogere uitgaven voor 2026 op te vangen worden via de Voorjaarsnota 2022 de dotaties voor 2023 tot en met 2026 nogmaals in totaal met € 400.000 verhoogd. Jaarlijks wordt bij de voorjaarsnota beoordeeld of de dotaties voor de volgende 4 jaren voldoende zijn en passen, indien nodig, de omvang daarvan aan. In 2022 is er een bedrag van € 6,807 miljoen aan de voorziening onttrokken en € 4,758 miljoen gedoteerd.

Groot onderhoud

In 2019 is een geactualiseerd onderhoudsplan opgesteld voor de Poldermolen 2.

In 2022 is er een bedrag van € 124.792 aan de voorziening onttrokken en is er € 215.000 gedoteerd.

De verkoop/verhuur van Poldermolen 3 is voorlopig opgeschort tot eind 2026. Vanwege het voornemen de Poldermolen 3 niet langdurig in eigen bezit te houden is hiervoor geen voorziening getroffen.

Dijkhuis Jaarsveld wordt niet meer verhuurd. Op voorspraak van de gemeente Jaarsveld zijn er in 2022 drie Oekraïense families gehuisvest. Voor het groot onderhoud is uitvoeringskrediet beschikbaar en is subsidie aangevraagd en gekregen.

I. Vaste schulden

Onderhandse leningen	Saldo 31-12-2021	Lening 2022	Aflossing 2022	Saldo 31-12-2022
Obligatieleningen	16	0	0	16
Binnenlandse banken en overige instellingen	287.215	0	10.154	277.061
Totaal	287.231	0	10.154	277.077

Bedragen zijn in duizenden euro's

Leningen bij financiële instellingen

In het verslagjaar is een bedrag van € 10,154 miljoen aan reguliere aflossingen betaald. Voor de details van de vaste schulden wordt verwezen naar de "Staat van vaste schulden" in paragraaf 6.2 van de jaarrekening. Voor de aflossingen in 2023 op langlopende leningen bij financiële instellingen is eveneens een bedrag van € 10,154 miljoen berekend.

J. Vlottende passiva

Onder de vlottende passiva worden afzonderlijk de netto-vlottende schulden met een looptijd korter dan 1 jaar en de overlopende passiva opgenomen.

Netto-vlottende schulden	Saldo 31-12-2022	Saldo 31-12-2021
Rekening courant Nederlandse Waterschapsbank	6.806	4.900
Kasgeldlening	0	0
RC verhouding Rijk	1.493	0
Crediteuren	10.811	10.639
Te betalen belastingen en premies	4.710	3.375
Waarborgsom	2.433	0
Overige kortlopende schulden	3.540	3.047
Totaal	29.793	21.961

Bedragen zijn in duizenden euro's

De ontvangen waarborgsom van € 2,433 miljoen betreft de nieuwbouw waterlijn RWZI Utrecht, inclusief interne rente 2022.

Kredietfaciliteiten

Het waterschap heeft een kredietfaciliteit van € 30 miljoen bij de Nederlandse Waterschapsbank.

Overlopende passiva	Saldo 31-12-2021	Toename 2022	Afname 2022	Saldo 31-12-2022
Verplichtingen	9.804	4.437		14.241
<u>Ontvangen voorschotten:</u>				
KWA+	1.731		1.715	16
Sterke Lekdijk	14.892		12.676	2.216
Klimaat Slim Boeren	1.277		690	587
HWBP	2.280		1.098	1.182
Overige voorschotten	2.947		2.082	865
Totaal	32.931	4.437	18.261	19.107

Bedragen zijn in duizenden euro's

Verplichtingen

Onder de post verplichtingen zijn onder andere de volgende bedragen opgenomen:

Verplichtingen	Saldo 31-12-2022	Saldo 31-12-2021
Nog te betalen rente langlopende leningen	3.123	3.260
Aan het jaar 2022 toe te rekenen kosten/projecten	10.559	6.003
Saldo nog te verrekenen GR MRB	269	541
Compensatie boezemwater Oudewater	200	0
Overig	90	0
Totaal	14.241	9.804

Bedragen zijn in duizenden euro's

Overige voorschotten

Onder de post overige voorschotten zijn onder andere de volgende bedragen opgenomen:

Overige voorschotten	Saldo 31-12-2022	Saldo 31-12-2021
Bijdrage RWS ten behoeve van diverse deelplannen	218	1.543
Nationaal Restauratiefonds	270	161
Bijdrage Prov. Zuid Holland ten behoeve van watermaatregelen	0	748
Ontvangen voorschotten samenwerkingsverbanden, buitenlandse projecten en overigen	377	495
Totaal	865	2.947

Bedragen zijn in duizenden euro's

2.3 Niet uit de balans blijvende rechten en verplichtingen

Garantieverklaringen

In 2017 heeft de Unie van Waterschappen een 25-jarige lineaire lening ad € 6,013 miljoen afgesloten bij de Nederlandse Waterschapsbank onder borgstelling van de waterschappen. Per 31-12-2022 is het saldo van de lening € 4,811 miljoen. Jaarlijks wordt er een bedrag van € 240.531 afgelost. Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden staat hiervoor garant, gezamenlijk met de andere deelnemende waterschappen. Het aandeel van Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden in de garantiestelling bedraagt een vast percentage van 4,25%. Tot en met 2022 is er geen aanspraak gemaakt op deze borgstelling.

Daarnaast heeft De Nederlandse Waterschapsbank een kredietfaciliteit van € 2 miljoen verstrekt aan de Unie van Waterschappen. Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden staat hiervoor garant gezamenlijk met de andere deelnemende partijen. De garantstelling is in 2016 op een vast percentage van 5% vastgesteld.

In 2021 heeft Weidehof Krimpenerwaard een financiering afgesloten bij de Rabobank ad € 402.000. Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden staat naast de borg garant voor rente, kosten, vergoedingen en provisies tot maximaal 35% van de totaalsom van de financiering.

Bankgaranties

Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden heeft per 31-12-2022 voor € 26.390 aan bankgaranties verstrekt.

Gemeenschappelijke regeling AQUON

De waterschappen Delfland, Brabantse Delta, Hollandse Delta, Aa en Maas, De Dommel, Rijnland, Schieland en Krimpenerwaard, Rivierenland en Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden nemen deel aan de gemeenschappelijke regeling AQUON. De taken liggen op het gebied van monsterneming, analyse en rapportage van chemisch, fysisch en biologisch onderzoek naar de eigenschappen van het natte milieu.

Aquon heeft bij de Nederlandse Waterschapsbank en de Bank Nederlandse Gemeenten een aantal leningen afgesloten. Voor de verstrekte leningen zijn de deelnemers aansprakelijk volgens het aandeel in de verdeelsleutel van de kosten. Voor Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden is het aandeel 7,3% van het totaal.

Naast de leningen heeft Aquon ook een kredietfaciliteit van € 7 miljoen op de rekening courant bij de NWB.

Vaste schulden	Historisch leenbedrag	Aflossingen voorgaande jaren	Balans 31-12-2021	Aangelegene leningen 2022	Aflossing 2022	Balans 31-12-2022
Lening NWB 1-27487 0,46% - 20 jaar	€ 4.535.000	€ 1.511.668	€ 3.023.333		€ 151.167	€ 2.872.166
Lening BNG 40.10855 2,91% - 20 jaar	€ 2.000.000	€ 700.000	€ 1.300.000		€ 100.000	€ 1.200.000
Lening BNG 40.10856 3,145% - 24 jaar	€ 1.500.000	€ 480.000	€ 1.020.000		€ 60.000	€ 960.000
Lening BNG 40.10857 3,315% - 29 jaar	€ 1.620.000	€ 432.000	€ 1.188.000		€ 54.000	€ 1.134.000
Lening BNG 40.116074 3,117% - 10 jaar	€ 3.000.000			€ 3.000.000		€ 3.000.000
Lening NWB 1.31712 2,56% - 50 jaar	€ 3.705.000			€ 3.705.000		€ 3.705.000
Totaal	€ 16.360.000	€ 3.123.668	€ 6.531.333	€ 6.705.000	€ 365.167	€ 12.871.166

Leaseverplichtingen

De leaseverplichtingen hebben betrekking op het wagenpark met bij behorende contracten. Het totale bedrag van € 4,998 miljoen is op te splitsen in twee delen.

- verplichtingen met een looptijd tot en met 2024 € 3,156 miljoen
- verplichtingen met een looptijd tot en met 2026 € 1,842 miljoen

Langlopende verplichtingen

In deze paragraaf worden alle contracten die HDSR is aangegaan met een contractwaarde boven de Europese aanbestedingsgrens (€ 221.000) verantwoord. De totale niet uit de balans blijvende verplichtingen zijn onderverdeeld op basis van contractduur. Er wordt onderscheid gemaakt in financiële verplichtingen met een looptijd korter dan 1 jaar, een looptijd tussen 1 en 5 jaar, en een looptijd langer dan 5 jaar. Per balansdatum 31 december 2022 heeft HDSR de volgende langlopende contractverplichtingen uitstaan:

- Kortere dan 1 jaar € 12,671 miljoen
- Tussen 1 en 5 jaar € 41,256 miljoen
- Langer dan 5 jaar € 0

Schatkistbankieren

Decentrale overheden zijn verplicht om overtollige middelen in de schatkist van het Rijk aan te houden met uitzondering van het drempelbedrag. Het drempelbedrag is 2% van het jaarlijks vastgestelde begrotingstotaal. Dit bedrag is het maximale bedrag dat over een heel kwartaal gezien gemiddeld op dagbasis buiten de schatkist mag worden gehouden.

Berekening drempelbedrag

Periode 1 januari 2022 tot en met 31 december 2022

Begrotingstotaal 2022 € 181.004.000

Percentage regeling 2%

Drempelbedrag 2022 € 3.620.080

Gemiddeld aangehouden bedrag per kwartaal:

1 ^e kwartaal 2022	€ 0
2 ^e kwartaal 2022	€ 41.609
3 ^e kwartaal 2022	€ 0
4 ^e kwartaal 2022	€ 0

Per 31-12-2022 is het saldo schatkistbankieren in rekening courant met het Rijk een bedrag van € -1,493 miljoen.

Langdurige zieken

Voor de uitgaven voor langdurig zieken is geen voorziening gevormd, omdat op dit moment geen betrouwbare schatting kan worden gegeven van de verwachte uitgaven en door de privacyregels Algemene Verordening Gegevensbescherming. In de begroting is een bedrag opgenomen voor onvoorziene uitgaven, waaronder ook de uitgaven voor langdurig zieken vallen.

Belastingbepaling

Door de invoering van de Wet modernisering Vpb-plicht overheidsondernemingen kunnen overheidsondernemingen vanaf 2016 belastingplichtig zijn voor de vennootschapsbelasting. Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden zal voor 30-04-2023 de aangifte voor 2021 doen.

Gebeurtenissen na balansdatum

De coronacrisis heeft op korte termijn geen grote financiële impact op Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden. De werkzaamheden aan onze basistaken, veilige dijken, droge voeten en schoon water, blijven doorgang vinden. Ook de inning van de waterschapsbelasting blijft plaatsvinden. Er zijn geen substantiële afwijkingen in de betalingsopbrengsten geconstateerd. In 2022 is bij het Ministerie van BZK een aanvraag ingediend voor coronacompensatie over het jaar 2020. De aanvraag is goedgekeurd en hiermee is HDSR een bijdrag toegekend van € 1,119 miljoen.

In 2023 wordt berekend of HDSR in aanmerking komt voor compensatie door het Rijk van gederfde belastinginkomsten voor 2021 als gevolg van de coronacrisis.

Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden levert op verzoek van de staatsecretaris van Financiën een bijdrage aan de hersteloperatie kinderopvangtoeslag. De schulden die voortvloeien uit de waterschapsbelastingen van gedupeerde ouders en hun toeslagpartners worden kwijtgescholden. Het kabinet heeft toegezegd dat we deze kosten volledig vergoed krijgen. HDSR zal in 2023 een aanvraag indienen van gederfde belastingopbrengsten (extra kwijtscheldingen) en kosten in het kader van de afwikkeling Kinderopvangtoeslagen. Het gaat om een bedrag van € 73.803 inclusief € 9.196 vervolgingskosten. Voor uitvoeringskosten kan er een bedrag van € 4.875 worden opgevoerd.

3. Rekening naar programma's

3.1 Exploitatierekening naar programma's

Totaal netto lasten per programma	Begroting 2022	Begroting 2022 na BW	Rekening 2022	Vershil begroting/rekening	V/N
Waterkeringbeheer	14.331	14.909	15.350	-441	N
Calamiteitenzorg	516	516	492	24	V
Muskusrattenbeheer eigen gebied	2.773	2.773	2.821	-48	N
Watersysteembeheer	32.242	31.410	29.220	2.190	V
Beperking gevolgen klimaatverandering	5.217	5.217	4.182	1.035	V
Gezond water	5.583	5.583	4.952	631	V
Zuiveringsbeheer	49.749	50.904	49.873	1.031	V
Lastendruk	4.065	3.615	3.636	-21	N
Bestuur en Organisatie	33.339	33.121	31.802	1.319	V
Totaal netto lasten programma's	147.815	148.048	142.328	5.720	V

Netto belastingopbrengst per categorie	Begroting 2022	Begroting 2022 na BW	Rekening 2022	Vershil begroting/rekening	V/N
Watersysteemheffing ingezetenen	30.582	30.582	30.509	-73	N
Watersysteemheffing gebouwd	37.410	37.910	37.998	88	V
Watersysteemheffing overig ongebouwd	6.012	6.112	6.169	57	V
Watersysteemheffing natuur	74	74	77	3	V
Verontreinigingsheffing	211	211	201	-10	N
Zuiveringsheffing	63.694	63.694	64.411	717	V
Totaal netto belastingopbrengsten	137.983	138.583	139.365	782	V
Resultaat voor mutaties bestemmingsreserves	-9.832	-9.465	-2.963	6.502	V
Mutatie reserve GHJ	3.634	3.634	1.447	-2.187	
Mutatie reserve RWZI Utrecht	333	403	284	-119	
Mutatie reserve Waterbeheer 900 jaar	350	350	346	-4	
Mutatie reserve Transitie	869	869	356	-513	
Mutatie reserve ICT	0	0	0	0	
Mutatie reserve Omgevingswet	200	200	0	-200	
Mutatie reserve Groen/Blauwe diensten	-40	-40	-25	15	
Mutatie reserve Inzet KWA verdieping	-56	-56	-57	-1	
Mutatie reserve Sloop RWZI Utrecht	4.050	4.400	3.962	-438	
Mutatie reserve Veiligheidstoets	445	445	315	-130	
Mutatie reserve Asset Management	0	0	70	70	
Mutaties bestemmingsreserves	9.785	10.205	6.698	-3.507	N
Mutaties nog te bestemmen resultaat 2022	-47	740	3.735	2.995	V

Bedragen zijn in duizenden euro's

Een uitgebreide toelichting op de rekening naar programma's staat vermeld in het bestuursverslag 2022.

4. Rekening naar kostendragers

4.1 Exploitatierekening naar kostendragers

Kostendrager Watersysteemheffing	Begroting 2022	Begroting 2022 na BW	Rekening 2022	Vershil begroting/rekening	V/N
Watersysteemheffing					
Totaal netto lasten (a)	79.675	79.060	75.030	4.030	V
<i>Opbrengsten</i>					
Belastingopbrengsten	76.389	76.990	77.108	118	V
Kwijtscheldingen	-1.982	-1.982	-1.903	79	V
Oninbaar	-118	-119	-251	-132	N
Totaal opbrengsten (b)	74.289	74.889	74.954	65	V
Resultaat voor mutaties reserves (b-a)	-5.386	-4.171	-76	4.095	V
<i>Mutaties reserves tijdens begrotingjaar</i>					
Mutatie reserve GHJ	3.634	3.634	1.447	-2.187	
Mutatie reserve Waterbeheer 900 jaar	189	189	187	-2	
Mutatie reserve Transitie	593	593	299	-294	
Mutatie reserve ICT	0	0	0	0	
Mutatie reserve Omgevingswet	108	108	0	-108	
Mutatie reserve Groen/Blauwe diensten	-40	-40	-25	15	
Mutatie reserve Inzet haven KWA	-56	-56	-57	-1	
Mutatie reserve Veiligheidstoets	445	445	315	-130	
Mutatie reserve Asset Management	0	0	70	70	
Totaal mutaties bestemmingsreserves	4.873	4.873	2.236	-2.637	V
Nog te bestemmen resultaat Watersysteemheffing (1)	-513	702	2.160	1.458	V

	Begroting 2022	Begroting 2022 na BW	Rekening 2022	Vershil begroting/rekening	V/N
Zuiveringsheffing					
Totaal netto lasten (a)	68.140	68.988	67.298	1.690	V
<i>Opbrengsten</i>					
Belastingopbrengsten	66.467	66.467	67.791	1.324	V
Kwijtscheldingen	-2.618	-2.618	-2.475	143	V
Oninbaar	-155	-155	-905	-750	N
Totaal opbrengsten (b)	63.694	63.694	64.411	717	V
Resultaat voor mutaties reserves (b-a)	-4.446	-5.294	-2.887	2.407	V
<i>Mutaties reserves tijdens begrotingjaar</i>					
Mutatie reserve RWZI Utrecht	333	403	284	-119	
Mutatie reserve Waterbeheer 900 jaar	161	161	159	-2	
Mutatie reserve Transitie	276	276	57	-219	
Mutatie reserve ICT	0	0	0	0	
Mutatie reserve Omgevingswet	92	92	0	-92	
Mutatie Groen/Blauwe diensten	0	0	0	0	
Mutatie reserve Sloop RWZI Utrecht	4.050	4.400	3.962	-438	
Mutatie reserve Inzet Haven KWA	0	0	0	0	
Totaal mutaties bestemmingsreserves	4.912	5.332	4.462	-870	N
Nog te bestemmen resultaat Zuiveringsheffing (2)	466	38	1.575	1.537	V
Totaal nog te bestemmen resultaat (1+2)	-47	740	3.735	2.995	V

Bedragen zijn in duizenden euro's

4.2. Toelichting kostendragers

4.2.1. Toelichting kostendrager Watersysteemheffing

Totale netto lasten	Bedrag	V/N
Personeelskosten <ul style="list-style-type: none"> - De cao voor de waterschappen heeft geleid tot hogere loonkosten in 2022, dit kwam voornamelijk door een eenmalige uitkering van €1.000 per medewerker in december. - Door de overspannen arbeidsmarkt zijn niet alle vacatures ingevuld. Om toch over voldoende capaciteit te kunnen beschikken is gebruik gemaakt van inhuurkrachten. Deze zijn per uur duurder dan eigen medewerkers. - Als gevolg van een uitspraak van de commissie BBV zijn eenmalig kosten van een ICT project in de exploitatie genomen, in plaats van deze te activeren. Een aanzienlijk deel van deze kosten heeft betrekking op uitgaven voor inhuurkrachten. - De enige aanbieder van een pensioenverzekeringsproduct voor voormalig bestuurders heeft besloten zich van deze markt terug te trekken. HDSR heeft voor deze pensioenverplichting een voorziening gevormd en hiervoor in 2022 een eenmalige startdotatie ten laste van de exploitatie gedaan. Tegenover deze incidentele last, staat een incidentele baat van gelijke omvang (zie bij Overige opbrengsten). 	-437	N
Overige kosten <ul style="list-style-type: none"> - De droge zomer heeft geleid tot hogere kosten voor droogtebestrijding. - Lagere uitgaven voor baggeren GHJ en planvorming en hogere kosten voor beheer en onderhoud op waterlopen bij de GHJ leidden per saldo tot een verlaging van de uitgaven. - Er zijn minder aanvragen voor individuele maatregelen voor preventie van bodemdaling veenweide ontvangen dan verwacht, waardoor minder aan deze maatregelen is bijgedragen dan begroot. - Er zijn minder onderzoeken voor monitoring van ecologie en waterkwaliteit uitgevoerd dan verwacht, waardoor de kosten voor deze onderdelen lager is dan begroot. - De uitgaven aan externe deskundigen zijn lager dan begroot omdat meer gebruik is gemaakt van eigen personeel. - De uitgaven aan impulsregelingen, waarbij samengewerkt wordt met gemeentes, zijn lager als gevolg van vertragingen en technische problemen in de uitvoering bij gemeentes. 	4.288	V
Overige opbrengsten <ul style="list-style-type: none"> - Niet begrote ontvangst van aanbieder van een pensioenverzekeringsproduct. Het opgebouwde kapitaal dat onderdeel is van het verzekeringsproduct is overgedragen aan HDSR. Zoals hierboven beschreven is deze incidentele baat toegevoegd aan de nieuw gevormde voorziening. - Een deel van de hogere uitgaven aan droogtebestrijding (onder andere voor het aanzetten van de KWA) zijn doorgelegd naar een buur-waterschap. Dit leidt tot hogere opbrengsten voor dit onderdeel dan begroot. - De verkoop van een dienstwoning was bij de begrotingswijziging als opbrengst opgenomen, maar is uiteindelijk niet doorgegaan. - De verrekening vaarwegbeheer is hoger dan begoot door de doorvoering van een hogere index dan begroot. 	48	V
Rente en Afschrijvingen <ul style="list-style-type: none"> - €145.000 lagere rentekosten. Dit komt vooral doordat er veel aflossingen op geldleningen zijn in het eerste halfjaar. Hierdoor wordt er minder rente berekend dan waar rekening mee is gehouden in de begroting (rente berekend over de beginstand). - €14.000 lagere afschrijvingskosten. De realisatie van de afschrijvingskosten sluit nagenoeg aan bij op de begroting. 	131	V
Totale netto lasten	4.030	V

Totale opbrengsten		
<u>Belastingopbrengsten Watersysteem</u> De totale netto-belastingopbrengsten voor de watersysteemheffing zijn € 665.000 hoger dan initieel begroot. Op basis van de rapportages door BghU zijn de belastingopbrengsten bij de 2e Begrotingswijziging met € 600.000 verhoogd: € 100.000 voor Ongebouwd en € 500.000 voor Gebouwd. Uit de jaarcijfers van BghU blijkt dat de uiteindelijk gerealiseerde belastingopbrengsten € 65.000 hoger zijn dan de begroting, inclusief begrotingswijzigingen. Het resultaat is het saldo van relatief kleine voor- en nadelen op alle categorieën binnen de watersysteemheffing.	65	V
Totale opbrengsten	65	V
Resultaat voor mutaties reserves	4.095	V

Bedragen zijn in duizenden euro's

4.2.2. Toelichting kostendrager Zuiveringsheffing

Totale netto lasten		
Personeelskosten <ul style="list-style-type: none"> - Door de nieuwe cao zijn de personeelskosten hoger dan begroot. Het niet kunnen invullen van alle vacatures, had juist een verlaging van de loonkosten tot gevolg. Per saldo is sprake van een overschrijding ten opzichte van de begroting. 	-96	N
Overige kosten <ul style="list-style-type: none"> - Bij de begrotingswijziging was het budget voor elektriciteitskosten verhoogd. De werkelijke elektriciteitskosten zijn lager uitgekomen, omdat als gevolg van de droge zomer, minder te behandelen afvalwater werd aangeboden. Hierdoor was het energiegebruik lager dan in andere jaren. - Door het achterblijven van de initiatieven zoals windenergie en thermische energie uit afvalwater (TEA) zijn minder uitgaven gedaan aan adviezen van externe deskundigen. De uitgaven voor de anti-afhaak subsidie zijn lager als gevolg van minder vervuiling door aanpassingen aan de processen en de nasleep van Covid voor de productie bij de betreffende bedrijven. 	1.894	V
Overige opbrengsten <ul style="list-style-type: none"> - De Ozon-installatie bij de RWZI Nieuwegein zal pas in 2023 in gebruik worden genomen, waardoor een begrote Rijksbijdrage ook naar volgend jaar verschuift. - Omdat er minder kosten zijn gemaakt, zijn er ook minder onttrekkingen gedaan aan bestemmingsreserves. 	-78	N
Rente en Afschrijvingen <ul style="list-style-type: none"> - Rentekosten zijn €42.000 hoger dan begroot en daarmee nagenoeg gelijk aan de begroting. Afschrijvingskosten zijn €12.000 lager dan begroot en sluiten daarmee vrijwel aan op de begroting. 	-30	N
Totale netto lasten	1.690	V

Totale opbrengsten		
Belastingopbrengsten Zuiveringsheffing <p>Voor de zuiveringsheffing is in 2022 geen begrotingswijziging doorgevoerd. De totale netto-belastingopbrengsten voor de zuiveringsheffing zijn € 717.000 hoger dan initieel begroot. Op het onderdeel bedrijven is er sprake van een voordeel van € 1,187 miljoen. Dit bestaat voor het grootste deel uit de ontvangen compensatie voor de derving van belastingopbrengsten door de coronamaatregelen vanuit het Rijk: € 1,119 miljoen. De rest van het voordeel wordt veroorzaakt doordat het belastingdraagvlak na corona zich, sneller dan verwacht, weer heeft hersteld tot op het niveau van 2019, het jaar voor corona. Voor het onderdeel zuiveringsheffing woningen is er per saldo sprake van een nadeel van € 470.000. Het bedrag aan kwijtscheldingen is bijna € 143.000 lager dan begroot en dat levert een voordeel op. In het bruto belastingdraagvlak ontstaat, ten opzichte van de begroting, echter ook een nadeel van € 346.000. Dit nadeel heeft deels betrekking op de afwikkeling van het belastingjaar 2020. Het nog op te leggen bedrag is € 96.000 lager dan bij de jaarrekening van 2021 was ingeschat. Het belastingdraagvlak van 2022 is ongeveer € 250.000 lager dan begroot. Dit komt door een toename van het aantal éénpersoonshuishoudens waardoor vaker slechts 1 vervuilingseenheid per woning in rekening wordt gebracht. Ten slotte wordt ook rekening gehouden met een grotere oninbaarheid van openstaande bedragen. De BghU maakt een inschatting van de omvang van deze post. Daarvoor wordt de post dubieuze debiteuren met ruim € 300.000 verhoogd. Dit levert een nadeel op voor het boekjaar 2022.</p>	717	V
Totale opbrengsten	717	V
Resultaat voor mutaties reserves	2.407	V

Bedragen zijn in duizenden euro's

Rekening naar kosten- en opbrengstsoort

5.1 Exploitatierekening naar kosten- en opbrengstsoort

	Rekening 2021	Begroting 2022 na BW	Rekening 2022	Verschil begroting/ rekening	Verschil in %
Lasten					
Rente en afschrijvingen	37.603	36.331	36.229	102	
Personeelslasten	55.387	64.267	64.801	-534	
Goederen en diensten van derden	51.371	60.930	55.327	5.603	
Bijdragen aan derden	15.993	16.824	16.231	593	
Toevoegingen voorzieningen	7.370	5.079	5.092	-13	
Totaal lasten	167.724	183.431	177.680	5.751	3
Baten					
Financiële baten	1.672	834	879	45	
Personeelsbaten	364	188	1.248	1.060	
Goederen en diensten aan derden	5.386	5.041	4.365	-676	
Bijdragen van overheden en derden	12.944	12.145	13.829	1.684	
Waterschapsbelastingen	134.000	138.583	139.365	782	
Interne verrekeningen	13.500	17.175	15.031	-2.144	
Totaal baten	167.866	173.966	174.717	751	1
Resultaat voor mutaties reserves	142	-9.465	-2.963	6.502	
Mutaties bestemmingsreserves	6.198	10.205	6.698	-3.507	
Nog te bestemmen resultaat	6.340	740	3.735	2.995	

Bedragen zijn in duizenden euro's

5.2 Toelichting rekening naar kosten- en opbrengstsoort

Lasten

Rente	Rekening 2021	Begroting 2022 na BW	Rekening 2022	Verschil begroting/ rekening	Verschil in %
Rente geldleningen	6.962	6.947	6.807	140	
Rente GHJ (interne rente)	1.496	578	614	-36	
Rente kortlopend < 1 jaar	0	0	0	0	
Totaal	8.458	7.525	7.421	104	1

Bedragen zijn in duizenden euro's

In de paragraaf financiering van het bestuursverslag is een nadere analyse opgenomen.

Afschrijvingen	Rekening 2021	Begroting 2022 na BW	Rekening 2022	Verschil begroting/ rekening	Verschil in %
Materiële vaste activa	28.931	28.591	28.593	-2	
Financiële vaste activa	214	215	215	0	
Totaal	29.145	28.806	28.808	-2	0

Bedragen zijn in duizenden euro's

Personeelslasten	Rekening 2021	Begroting 2022 na BW	Rekening 2022	Vershil begroting/ rekening	Vershil in %
Salarissen	32.988	42.767	36.870	5.897	
Uitkeringen	103	100	128	-28	
Sociale lasten	9.589	11.622	10.476	1.146	
Personeel van derden	10.689	7.034	13.798	-6.764	
Overige personeelslasten	2.018	2.744	3.529	-785	
Totaal	55.387	64.267	64.801	-534	-1

Bedragen zijn in duizenden euro's

Topinkomens

De Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen (WNT) maximeert de bezoldiging van een topfunctionaris op een beloning van € 216.000 inclusief kostenvergoedingen en pensioenbijdrage werkgever. Voor meer informatie over de WNT verwijzen wij u naar paragraaf 9 van het bestuursverslag.

Naam	Jaar	Functie	Duur dienstverband	Omvang dienstverband	Dienstbetrekking
J. Goedhart	2021	secretaris directeur	01-01-2021 t/m 31-12-2021	1,0 fte	ja
F.H.M. Apeldoorn	2021	Secretaris directeur	15-08-2021 t/m 31-12-2021	1,0 fte	Ja
F.H.M. Apeldoorn	2022	secretaris directeur	01-01-2022 t/m 31-12-2022	1,0 fte	ja

Naam	2022	2021
J. Goedhart		
Beloning plus belastbare onkostenvergoeding		96.851
Beloningen betaalbaar op termijn		22.157
Subtotaal		119.008
Individueel toepasselijke bezoldigingstermijn		201.000
-/- onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag		N.v.t.
Bezoldiging		119.008

Naam	2022	2021
F.H.M. Apeldoorn		
Beloning plus belastbare onkostenvergoeding	145.230	52.960
Beloningen betaalbaar op termijn	22.646	8.422
Subtotaal	167.876	61.382
Individueel toepasselijke bezoldigingstermijn	216.000	79.592
-/- onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.
Bezoldiging	167.876	61.382

Goederen en diensten van derden	Rekening 2021	Begroting 2022 na BW	Rekening 2022	Vershil begroting/ rekening	Vershil in %
Duurzame gebruiksgoederen	113	267	187	80	
Overige gebruiks- en verbruiksgoederen	2.949	4.141	3.964	177	
Energie	5.057	6.219	5.689	530	
Huren, pacht en andere rechten	236	269	270	-1	
Leasebetalingen operational lease	1.935	2.267	2.171	96	
Verzekeringen	430	472	455	17	
Belastingen	70	48	67	-19	
Onderhoud door derden	11.266	10.977	10.415	562	
Overige diensten door derden	29.315	36.270	32.109	4.161	
Totaal	51.371	60.930	55.327	5.603	9

Bedragen zijn in duizenden euro's

Onderhoud door derden

In 2022 is er voor onderhoud door derden € 562.000 minder uitgegeven dan begroot. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door een onderschrijding van € 380.000 op beheer en onderhoud van waterlopen, objecten, kaden en dijken. Daarnaast is er een onderschrijding van € 100.000 op het bouwkundig onderhoud en € 110.000 op onderhoud persleidingen.

Baggeren waterlopen heeft een onderschrijding van € 1,200 miljoen en mechanisch/electrotechnisch onderhoud heeft een overschrijding van € 1,200 miljoen.

Overige diensten door derden

In 2022 is er voor overige diensten door derden € 4,161 miljoen minder uitgegeven dan begroot. Onderstaand een toelichting van de afwijkingen groter dan € 250.000.

	afwijking	afwijking
Externe deskundige adviezen	2.426	43%
Overige diensten derden	860	8%
Laboratoriumkosten	-354	17%
Kosten onvoorzien	500	100%
Afzet slib	568	8%

Bedragen zijn in duizenden euro's

Bij de post externe deskundigen adviezen is de onderschrijding met een bedrag van € 2,426 miljoen het gevolg van het inzetten van inhuurkrachten in plaats van externe deskundigen. Hierbij is de flexibiliteit ook van belang in verband met de ambities vanuit de voorjaarsnota. Ook is een deel van het begrote transitiebudget onder de post externe adviezen niet ingezet.

Bij de overige diensten derden wordt de onderschrijding voornamelijk veroorzaakt door lagere kosten op exploitatie projecten, CAW en Data & Informatiemanagement. De overschrijding op laboratoriumkosten wordt veroorzaakt door hogere kosten bij Zuiver. Bij de post kosten onvoorzien is de risicoreservering voor onvoorzien kosten van € 500.000 niet aangesproken.

Bijdragen aan derden	Rekening 2021	Begroting 2022 na BW	Rekening 2022	Vershil begroting/ rekening	Vershil in %
Bijdragen aan overheden	15.061	15.519	15.393	126	
Bijdragen aan overigen	932	1.305	838	467	
Totaal	15.993	16.824	16.231	593	4

Bedragen zijn in duizenden euro's

Bijdragen aan overheden en overigen

In 2022 is er bij de post bijdragen aan overheden een onderschrijding van € 126.000. Dit is het saldo van een onderschrijding van € 552.000 op bijdragen aan openbare lichamen in het kader van Gezond Water en een overschrijding op bijdragen aan de Provincies van € 426.000 in het kader van Gezond Water en vergoeding vaarwegbeheer.

De onderschrijding bijdragen aan overigen van € 467.000 wordt veroorzaakt door een onderschrijding van € 200.000 bij Zuiver en € 260.000 op ontwikkeling, strategie en advies op het gebied van Gezond Water, Veenweide, Klimaatadaptatie eigen plannen en Duurzaamheidsprogramma.

Toevoegingen voorzieningen	Rekening 2021	Begroting 2022 na BW	Rekening 2022	Vershil begroting/rekening	Vershil in %
Toevoegingen aan voorzieningen	7.370	5.079	5.079	0	
Totaal	7.370	5.079	5.079	0	0

Bedragen zijn in duizenden euro's

Toevoegingen voorzieningen:

Toevoeging aan de voorzieningen is conform de begroting.

Toevoegingen waarborgsom	Rekening 2021	Begroting 2022 na BW	Rekening 2022	Vershil begroting/rekening	Vershil in %
Toevoeging waarborgsom	0	0	13	-13	
Totaal	0	0	13	-13	0

Bedragen zijn in duizenden euro's

De toevoeging waarborgsom betreft de interne rente waarborgsom RWZI.

Baten

Financiële baten	Rekening 2021	Begroting 2022 na BW	Rekening 2022	Vershil begroting/rekening	Vershil in %
Dividenduitkering	176	200	195	-5	
Interne rentebaten GHJ	1.496	634	684	50	
Totaal	1.672	834	879	45	5

Bedragen zijn in duizenden euro's

Personeelsbaten	Rekening 2021	Begroting 2022 na BW	Rekening 2022	Vershil begroting/rekening	Vershil in %
Baten ivm salarissen en sociale lasten	364	188	1.248	1.060	
Totaal	364	188	1.248	1.060	564

Bedragen zijn in duizenden euro's

Baten in verband met salarissen en sociale lasten

Het grote verschil wordt voor een belangrijk deel veroorzaakt door een nog te ontvangen bedrag van € 740.000 van ASR voor het opgebouwde pensioenkapitaal. In de begroting is dit opgenomen onder overige opbrengsten.

In 2022 is een bedrag van € 253.000 ontvangen i.v.m. uitkeringen ziektewet. Dit bedrag is niet begroot.

De opbrengst van detachering van personeel is € 60.000 hoger dan in de begroting is opgenomen.

Goederen en diensten aan derden	Rekening 2021	Begroting 2022 na BW	Rekening 2022	Vershil begroting/ rekening	Vershil in %
Verkoop van grond	1.032	600	0	-600	
Verkoop van overige goederen	0	0	0	0	
Verkoop van duurzame goederen	15	0	0	0	
Opbrengst uit grond en water	120	130	146	16	
Opbrengst uit overige eigendommen	155	154	159	5	
Diensten voor derden/ov opbrengsten	4.064	4.157	4.060	-97	
Totaal baten	5.386	5.041	4.365	-676	13

Bedragen zijn in duizenden euro's

Verkoop van grond

De verwachte opbrengst bij verkoop van een dienstwoning heeft uiteindelijk niet plaatsgevonden. Dit resulteert in een onderschrijding van de opbrengst van € 600.000.

Diensten voor derden/overige opbrengsten

Het verschil in diensten voor derden / overige opbrengsten wordt veroorzaakt door een hogere opbrengst van € 432.000 op de post overige opbrengsten in verband met de bemonstering van Covid. Daarnaast gaat het om een hogere opbrengst van totaal € 60.000 bij meerdere kostenplaatsen. De lagere opbrengst dan begroot van € 740.000. De opbrengst hiervan is geboekt bij de personeelsbaten en betreft het nog te ontvangen bedrag voor het opgebouwde pensioenkapitaal.

Bijdragen van derden	Rekening 2021	Begroting 2022 na BW	Rekening 2022	Vershil begroting/ rekening	Vershil in %
Bijdragen van overheden	12.376	12.140	13.472	1.332	
Bijdragen van overigen	568	5	357	352	
Totaal	12.944	12.145	13.829	1.684	14

Bedragen zijn in duizenden euro's

Bijdragen van overheden

De hogere opbrengst van € 1,332 miljoen wordt veroorzaakt door:

- subsidiebijdragen van € 94.000 van de Europese Unie voor Klimaatadaptatie en vismigratiemonitoring.
- bijdrage van € 305.000 van Hoogheemraadschap Rijnland voor een bijdrage kosten KWA en Aanvoerder.
- bijdrage van € 100.000 van het Rijk in verband met het uitstel invoering van de Omgevingswet.
- aanzuivering van het tekort MRB 2022 vanuit de balans van € 270.000
- subsidiewijziging inzake Capaciteitstoename KWA stap 1 onderdeel KWA-baggerwerk GHJ € 535.371

Bijdragen van overigen

De extra ontvangsten hebben betrekking op het doorberekenen van kosten baggerwerkzaamheden GHJ in 2022. Er is een bijdrage van € 309.000 doorbelast aan het netwerkmanagement, dit bedrag is niet in de begroting opgenomen. Daarnaast heeft er nog een eindafrekening plaatsgevonden van project DWA-CCAD-Centraal Amerika.

Waterschapsbelastingen (netto belastingopbrengst per categorie)	Rekening 2021	Begroting 2022 na BW	Rekening 2022	Vershil begroting/ rekening	Vershil in %
Watersysteemheffing ingezetenen	29.024	30.582	30.509	-73	
Watersysteemheffing gebouwd	35.621	37.910	37.998	88	
Watersysteemheffing ongebouwd	5.909	6.112	6.169	57	
Watersysteemheffing natuur	78	74	77	3	
Verontreinigingsheffing	60	211	201	-10	
Zuiveringsheffing	63.308	63.694	64.411	717	
Netto belastingopbrengsten	134.000	138.583	139.365	782	0

Bedragen zijn in duizenden euro's

In het bestuursverslag 2022 staat een uitgebreide toelichting op de belastingopbrengsten.

Interne verrekeningen	Rekening 2021	Begroting 2022 na BW	Rekening 2022	Vershil begroting/ rekening	Vershil in %
Vrijval voorzieningen	33	0	0	0	
Geactiveerde personeelslasten projecten	11.740	16.136	13.252	-2.884	
Geactiveerde bouwrente	455	539	483	-56	
Geactiveerde baggerprojecten	1.272	500	1.296	796	
Totaal	13.500	17.175	15.031	-2.144	-12

Bedragen zijn in duizenden euro's

In 2022 zijn minder productieve uren geschreven op investeringsprojecten en meer productieve uren op inhuur projecten. Hierdoor is de opbrengst van de geactiveerde personeelslasten projecten € 2,579 miljoen lager dan begroot. Voor de baggerprojecten is een hogere opbrengst met betrekking tot geschreven uren van € 796.000.

6. Specificaties

In paragraaf 6.1 wordt een totaaloverzicht gegeven van alle investeringsprojecten die aan het begin van het begrotingsjaar nog onderhanden zijn en die in het lopende jaar zijn gestart.

Hieronder worden de opgenomen kolommen in de totaaloverzichten nader toegelicht.

Categorie activa	Naam categorie activa
OHW t/m 2021	OHW = onderhanden werken, betreft projecten die op 31 december 2021 nog onderhanden zijn.
(Des)investeringen 2022	Gerealiseerde kosten in 2022 van de projecten.
Doorbelasting aan derden 2022	Ontvangen doorbelasting aan derden in 2022.
Subsidie 2022	Ontvangen subsidie in 2022.
Totaal mutatie 2022	Som van (des)investeringen minus doorbelasting aan derden minus subsidie.
Overboeking OHW 2022	Projecten die in 2022 gereedgekomen zijn en daardoor niet meer onderhanden zijn.
OHW t/m 2022	Projecten die op 31 december 2022 nog onderhanden zijn.

6.1 Specificatie onderhanden werk en restant krediet per 31-12-2022

Categorie activa	OHW t/m 2021	(Des)investering 2022	Doorbelasting aan derder/subsidie 2022	Totaal mutatie 2022	Overboeking OHW 2022	OHW t/m 2022
Gronden	0	1.267.277	325.173	942.104	-942.104	0
Vervoermiddelen	0	55.825	0	55.825	-55.825	0
Overige bedrijfsmiddelen	446.584	576.617	0	576.617	-374.205	648.995
Bedrijfsgebouwen/woonruimten	0	106.558	0	106.558	0	106.558
Waterkeringen	10.416.992	41.606.022	33.929.888	7.676.134	-2.094.523	15.998.603
Watergangen, kunstwerken en gemalen	10.364.710	16.736.718	6.588.071	10.148.647	-12.073.432	8.439.390
Zuiveringstechnische werken	5.021.974	10.943.020	0	10.943.020	-7.643.498	8.321.496
Wegen	0	0	0	0	0	0
Totaal	26.250.260	71.292.037	40.843.132	30.448.905	-23.183.587	33.515.042

Voor een gedetailleerde toelichting op de kredieten van grote projecten wordt verwezen naar het bestuursverslag bijlage 2 investeringen – rapportage grote projecten. Op basis van de uitputting in 2022 van de kredieten is de inschatting dat de beschikbaar gestelde kredieten toereikend zijn voor de totale uitvoering van de projecten.

6.2 Staat van vaste schulden

nr.	Hoofdsom	Omschrijving lening	%	Datum rente	Einddatum lening	Datum aflossing		saldo 31-12-2021	rente 2022	aflossing 2022	Stand 31-12-2022
75	9.529.384	NWB 1-28647 (oud 1-14218)	2,588	1-aug	1-8-2044	1-aug	1-8	9.529.384	246.620		9.529.384
79	4.537.802	NWB 1E0014419	5,750	27-feb	27-2-2022	27-feb	27-2	181.512	1.739	181.512	-0
83	6.806.703	NWB 1E0015886	4,590	1-mei	1-5-2024	1-mei	1-5	816.804	29.160	272.268	544.536
85	6.988.215	NWB 1E0020340 / 28721	2,341	1-jun	1-6-2046	1-jun	1-6	6.988.215	163.594		6.988.215
97	25.000.000	NWB 1 0023587	3,990	7-jan	7-1-2030	7-jan	7-1	9.000.000	319.200	1.000.000	8.000.000
98	15.000.000	NWM 1 0024210	3,650	29-jun	29-6-2030	29-jun	29-6	5.400.000	186.150	600.000	4.800.000
99	10.000.000	1-24494	4,345	30-sep	30-9-2030	30-sep	30-9	3.600.000	152.075	400.000	3.200.000
100	10.000.000	1-24613	4,045	31-mrt	31-3-2031	31-mrt	31-3	4.000.000	149.665	400.000	3.600.000
102	20.000.000	geldlening 102 - 28690 (VH 24926)	3,085	1-okt	1-10-2034	1-okt	1-10	14.400.000	444.240		14.400.000
103	15.000.000	geldlening 103 - 28648 (oud 1-25382)	3,941	1-aug	1-8-2044	1-aug	1-8	15.000.000	591.150		15.000.000
104	35.000.000	geldlening 104 - 28691 (VH 25965)	4,199	1-sep	1-9-2045	1-sep	1-9	35.000.000	1.469.650		35.000.000
106	15.000.000	geldlening 106 (27481) start 07/12/2011	3,210	1-jul	1-7-2041	1-jul	1-7	15.000.000	481.500		15.000.000
107	12.000.000	geldlening 107 (28605) start 18-12-2014	1,924	1-aug	1-8-2039	1-aug	1-8	12.000.000	230.880		12.000.000
108	6.000.000	geldlening 108 (1-28683) start 20-2-2015	1,548	1-aug	1-8-2040	1-aug	1-8	6.000.000	92.880		6.000.000
109	17.600.000	Geldlening 109 (1-29231)	1,435	1-jul	1-7-2047	1-jul	1-7	17.600.000	252.560		17.600.000
110	20.000.000	Geldlening 110 (1-29300)	0,885	2-mei	2-5-2030	2-mei	2-5	18.000.000	147.500	2.000.000	16.000.000
111	10.000.000	Geldlening 111 (2-29399)-start 1-9-2017	1,800	1-sep	1-9-2049	1-sep	1-9	10.000.000	180.000		10.000.000
112	10.000.000	Geldlening 112 (2-29400)-start 1-9-2017	1,800	1-sep	1-9-2049	1-sep	1-9	10.000.000	180.000		10.000.000
113	10.000.000	Geldlening 113 (2-29398)-start 1-12-2017	1,300	1-dec	1-12-2033	1-dec	1-12	9.250.000	119.438	750.000	8.500.000
114	10.000.000	Geldlening 114 (2-29397)-start 1-12-2017	1,300	1-dec	1-12-2033	1-dec	1-12	9.250.000	119.438	750.000	8.500.000
115	10.000.000	Geldlening 115 (2-29406)-start 1-06-2018	1,279	1-jun	1-6-2033	1-jun	1-6	9.250.000	112.712	750.000	8.500.000
116	10.000.000	Geldlening 116 (2-29407)-start 1-06-2018	1,279	1-jun	1-6-2033	1-jun	1-6	9.250.000	112.712	750.000	8.500.000
117	10.000.000	Geldlening 117 (2-29408)-start 1-06-2018	1,861	1-jun	1-6-2046	1-jun	1-6	10.000.000	186.100		10.000.000
118	10.000.000	Geldlening 118 (2-29409)-start 1-06-2018	1,861	1-jun	1-6-2046	1-jun	1-6	10.000.000	186.100		10.000.000
119	20.000.000	Geldlening 119 (2-29505) start 1-04-2019	1,716	1-apr	3-4-2040	1-apr	1-4	19.000.000	313.170	1.000.000	18.000.000
120	20.000.000	Geldlening 120 (2-29506) start 1-04-2019	1,533	1-apr	3-4-2035	1-apr	1-4	18.700.000	271.724	1.300.000	17.400.000
Subtotaal	Standaard leningen							287.215.915	6.739.957	10.153.780	277.062.135
101	15564,66	Obligatielening	2,500					15.565			15.565
Totaal vaste schulden								287.231.480		10.153.780	277.077.700

Bedragen zijn in euro's

7. Controleverklaring

Crowe Foederer B.V.

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het Algemeen Bestuur van Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden

A. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2022

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2022 van Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden te Houten gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2022 als van de activa en passiva van Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden op 31 december 2022 in overeenstemming met hoofdstuk 4 van het Waterschapsbesluit en de bepalingen van en krachtens de WNT; en
- zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2022 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, waaronder de verordeningen van het Waterschap zelf vastgesteld op d.d. 9 november 2021 en het Controleprotocol WNT 2022.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de exploitatierekening naar programma's, naar kostendragers en naar kosten- en opbrengstsoorten over 2022;
2. de balans per 31 december 2022;
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, hoofdstuk 4 van het Waterschapsbesluit, het door het Algemeen Bestuur vastgestelde controleprotocol op d.d. 9 november 2021 en het Controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) 2022 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en de rechtmatigheid van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 1.776.000. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 Bado.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in de Regeling Controleprotocol WNT 2022. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado.

Wij zijn met het Algemeen Bestuur overeengekomen dat wij aan het Algemeen Bestuur tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de € 88.800 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve of WNT-redenen relevant zijn.

Controleaanpak frauderisico's

De verantwoordelijkheid voor het voorkomen en ontdekken van fraude ligt primair bij het Dagelijks Bestuur. Onze rol als accountant is om vast te stellen dat de jaarrekening vrij is van materiële afwijkingen door fouten of fraude. Bij fraude is het risico dat een afwijking niet ontdekt wordt groter dan bij fouten, omdat fraude vaak samen gaat met activiteiten om de fraude te verhullen. Wij hebben ten aanzien van de relevante processen de opzet en het bestaan geëvalueerd van de maatregelen van interne beheersing. Daarnaast hebben wij de mogelijkheden tot fraude en eventuele fraudesignalen met het management en het Dagelijks Bestuur besproken. De door ons geïdentificeerde frauderisico's en uitgevoerde specifieke werkzaamheden zijn als volgt:

- Het risico dat het management en het Dagelijks Bestuur maatregelen van interne beheersing doorbreekt. Zij hebben de gelegenheid om schattingen te kunnen beïnvloeden. De belangrijkste schattingsposten in de jaarrekening betreffen de waardering van de voorzieningen, de inschatting van de inbaarheid van uitstaande (debiteuren)vorderingen. Wij hebben getoetst of de gekozen methode en gehanteerde significante veronderstellingen passend zijn. Wij hebben daarnaast journaalposten geselecteerd op basis van risicocriteria en hierop specifieke controlewerkzaamheden verricht, waarbij wij tevens aandacht hebben besteed aan het identificeren van significante transacties buiten de normale bedrijfsvoering.
- Het risico dat een medewerker misbruik maakt van toegekende betalingsbevoegdheden en/of mogelijkheid tot wijzigen van crediteurenstamgegevens. Wij hebben controlewerkzaamheden uitgevoerd die inspelen op dit frauderisico waaronder het beoordelen van de rechten in de financiële administratie en de bankapplicatie. Daarnaast hebben wij een bankanalyse uitgevoerd.

Onze werkzaamheden hebben niet geleid tot specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude ten aanzien van bovengenoemde risico's.

Controleaanpak veronderstellingen inzake financiële risico's in relatie tot de financiële positie

Het Dagelijks Bestuur heeft in de paragraaf weerstandsvermogen een analyse opgenomen inzake het opvangen van geschatte financiële risico's in relatie tot de financiële positie. Onze werkzaamheden ten aanzien van deze analyse bestaan onder andere uit:

- Het inspecteren van de meerjarenbegroting en de beoordeling van de provincie als toezichthouder hierop;
- Het inspecteren van de wijze waarop een risico inventarisatie is uitgevoerd en hoe het weerstandsvermogen wordt bepaald;
- Het evalueren en bespreken van de financiële risico's en belangrijke veronderstellingen en uitgangspunten met het management en het dagelijks bestuur;
- Het overwegen of alle relevante informatie die wij als gevolg van onze controle hebben verkregen op een juiste wijze is opgenomen en toegelicht in de analyse. Wij hebben hierbij in het bijzonder aandacht besteed aan de financiële risico's gerelateerd aan lopende juridische procedures;
- Het analyseren of de huidige en de benodigde financiering voor het kunnen continueren van het geheel van waterschapstaken is gewaarborgd, inclusief het voldoen aan relevante convenanten.

Onze controlewerkzaamheden hebben geen informatie opgeleverd die strijdig is met de opgenomen analyse en de uitkomsten hiervan op de inschatting van de weerbaarheid door het Dagelijks Bestuur. Voor de volledigheid merken wij op dat de daadwerkelijke uitkomsten van gebeurtenissen kunnen afwijken van de gedane aannames en veronderstellingen in de risico analyse.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met de Regeling Controleprotocol WNT 2022 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub n en o Uitvoeringsregeling

WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

B. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

De jaarstukken omvatten andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij. De andere informatie bestaat uit:

- het bestuursverslag, waaronder de programmaverantwoording en de paragrafen; en
- de overige bijlagen

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in artikel 109, lid 3 onder de Waterschapswet en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het Dagelijks Bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van het bestuursverslag in overeenstemming met hoofdstuk 4 van het Waterschapsbesluit.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening **Verantwoordelijkheden van het Dagelijks Bestuur en het Algemeen Bestuur**

Het Dagelijks Bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met hoofdstuk 4 van het in Nederland geldende Waterschapsbesluit. Het Dagelijks Bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, waaronder verordeningen, zoals opgenomen in het normenkader.

In dit kader is het Dagelijks Bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het Dagelijks Bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van de relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het Dagelijks Bestuur afwegen of de financiële positie voldoende is om het Waterschap in staat te stellen de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen. Het Dagelijks Bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de risico's kunnen worden opgevangen toelichten in de jaarrekening.

Het Algemeen Bestuur is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van het Waterschap.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel. Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de

aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het controleprotocol en het normenkader voor de financiële rechtmatigheid dat is vastgesteld door het Algemeen Bestuur, het Controleprotocol WNT 2022, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's
  - dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude,
  - dat baten en lasten alsmede de balansmutaties als gevolg van fouten of fraude niet in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van het waterschap;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het Dagelijks Bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het Dagelijks Bestuur gehanteerde afweging dat het waterschap in staat is de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of het waterschap haar financiële risico's kan opvangen. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat het waterschap de financiële risico's niet kan opvangen;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de controle van de jaarrekening van het waterschap, rekening houdend met de invloed daarop van de aard en de significantie van de activiteiten van uitvoeringsorganisaties ten behoeve van het waterschap. Op basis hiervan hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden ten aanzien van deze uitvoeringsorganisaties.

Wij communiceren met het Algemeen Bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Eindhoven, 03-07-2023

Crowe Foederer Audit & Assurance B.V.

T.M.M. van Lierop RA MSc

8. Besluit

Opmaak, ter inzage legging en vaststelling

Deze rekening is aldus opgemaakt door het college van dijkgraaf en hoogheemraden van Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden d.d. 23 mei 2023.

, dijkgraaf
J.C.H. Haan

, secretaris-directeur
C. Apeldoorn

Deze rekening heeft, na voorafgaande kennisgeving, met alle bescheiden van 22 juni 2023 t/m 5 juli 2023 voor een ieder ter inzage gelegen.

Deze rekening is op 5 juli 2023 vastgesteld door het algemeen bestuur van Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden.

, voorzitter
J.C.H. Haan

, secretaris
C. Apeldoorn